

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Møteinnkalling

Utvalg: **Verneområdestyret for SVR**

Møtested: , Teams

Dato: 22.09.2026

Tidspunkt: 08:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til en av verneområdeforvalterne. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 21/26	Godkjenning av innkalling og saksliste		
ST 22/26	Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar		
ST 23/26	Orienteringer		
ST 24/26	Referatsaker		
ST 25/26	Uttale - Justert konsesjonssøknad for Røldal Suldal kraftverk - Lyse Kraft		2024/5029
ST 26/26	Uttale til kommuneplanens arealdel 2026-2036 for Åseral kommune		2026/7132
ST 27/26	Økonomioversikt pr. 23.8.2026		2025/12270
ST 28/26	Søknad om ettergodkjenning av høgde på sankehytte ved Hegnavatnet i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 39/1, Hjelmeland kommune - Judita og Trond Rød		2023/7390
ST 29/26	Saksfremlegg - Dyraheio landskapsvernområde - Suldal 67/3 - Urdavassnutane - oppføring av sankebu - Jan A. Bakken		2026/2754
ST 30/26	Søknad om helikopterlandingar på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune, Heliboogie 2027 - SBK BASE		2026/8447
ST 31/26	Eventuelt		
RS 73/26	Innvilget - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Valle 64/150 - Øyuvsbu turisthytte - motorferdsel - helikopter - DNT Sør		2026/6147
RS 74/26	Justert dispensasjon - Frafjordheiane landskapsvernområde - Sandnes 221/1 - Kjerag - Helikopter - Øvingsverksemd - 330 skvadronen		2026/6774
RS 75/26	Innvilget - Vormedalsheia landskapsvernområde - Hjelmeland 39/9 - Vikestøl - Motorferdsel - Helikopter - Åstein Mæland		2026/6729
RS 76/26	Innvilga - Dyraheio landskapsvernområde - Suldal 55/1 - motorferdsel - helikopter - Leiv Einar Aarhus		2026/7164
RS 77/26	Vedtak - endring av trase for straumkabel - Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Suleskardveien ved Sandvigvatnet - ny nettstasjon mv. - Glitre Nett AS - Enske AS		2025/9471
RS 78/26	Innvilget - Frafjordheiane landskapsvernområde - Sandnes 221/1 - Kjerag - bruk av drone - Pordoi Films		2026/6779
RS 79/26	Spørsmål - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde - oppretting		2026/4865

	av kommunikasjonsstilling for Setesdal Ryfylke villreinområde	
RS 80/26	Justert vedtak - Steinsbuskardet - Hisdal biotopvernområde - Bykle 7/1 - Storrassdammen - gravearbeid - motorferdsel - ferdsel for kjeldesporing - sanering av forureining - Statkraft AS	2025/3911
RS 81/26	Innvilga - Frafjordheiane landskapsvernområde - Sandnes 222/1 - Kjerag - bruk av drone - Pinakkel Studio	2026/9149
RS 82/26	Innvilga - Steinbuskardet-Hisdal biotopvernområde - Bykle 7/1 - Vestre Gyvatn - motorferdsel - helikopter - prøvetaking - Statkraft Energi AS	2026/9787
RS 83/26	Innvilga - Frafjordheiane landskapsvernområde - Sandnes 222/1 - Kjerag - bruk av drone - filmopptak - Portal Norge AS	2026/9398
RS 84/26	Innvilga - Frafjordheiane landskapsvernområde - Sandnes 248/5 - Mikkelshtta - motorferdsel - helikopter - Tor Christian Espedal	2026/9326
RS 85/26	Innvilga - Frafjordheiane landskapsvernområde - Sandnes 248/1 - Øvre Espedalsstøl - motorferdsel - ATV - Torbjørn Espedal	2026/9147
RS 86/26	Melding - sluttsynfaring - Dyraheio landskapsvernområde - Suldal - Bleskestadmoen - ødelagt terskel - tørrlegging av Moatjødno	2025/6725
RS 87/26	Delvis innvilga - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Bygland 5/9 - Ljosland - Josephsbu - Store Halvorsvann - motorferdsel - helikopter - 2026 - Hans Gaarder	2026/7288
RS 88/26	Innvilga - Dyraheio landskapsvernområde - Suldal 187/1 - motorferdsel - helikopter - henting av felt villrein - Sigmund Vårvik	2026/7165
RS 89/26	Innvilga - Steinsbuskardet - Hisdal biotopvernområde - Bykle 7/1 - Storrassdammen - gravearbeid - motorferdsel - ferdsel for kjeldesporing - sanering av forureining - Statkraft AS	2025/3911
RS 90/26	Innvilga - Ljosådalen naturreservat - Valle - Ljoså - Gjesløyå bekkeinntak - motorferdsel - bil - bruk av helikopter - Otra Kraft DA	2025/6976
RS 91/26	Vedtak - justert løyveperiode - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Bykle 6/7 - Urdevasskvelven - motorferdsel - helikopter - John Ørjan Tveit	2026/5391
RS 92/26	Innvilga - Dyraheio landskapsvernområde - Suldal 67/3 - Bleskestadmoen - motorferdsel - helikopter - Jan Arvid Bakken	2026/7451
RS 93/26	Vedtak - justert løyveperiode - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Bykle 6/7 - Urdevasskvelven - motorferdsel - helikopter - John Ørjan Tveit	2026/5391

RS 94/26	Innvilga - endring i løyve - utviding av tidspunkt for landing - ekstra tal landingar - Ljosådalen naturreservat - Valle - Ljoså - Gjesløyå bekkeinntak - motorferdsel - helikopter - bil - Otra Kraft DA	2025/6976
RS 95/26	Innvilga - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Sirdal 2/4 - Ådneramsheie 71 - helikoptertransport - Sirdal Bygg AS	2026/9484
RS 96/26	Innvilga søknad om motorferdsel i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Hægebostad 101/7 - 101/9 - 101/28 - ATV med belte - Roy Nøkland	2026/9834
RS 97/26	Presisering av vedtak - Kvanndalen landskapsvernområde - Holmavassåno biotopvernområde - Suldal 68/1 - Pytten - Naustdalen - Isvatnet - Djupetjørna - motorferdsel - 2026 - 2029 - snøskuter - Reidar Johan Sandal	2026/593
RS 98/26	Innvilga - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Åseral 2/16 - Lordehytta - motorferdsel - snøskuter - Anne Lise Flottorp	2026/10029
RS 99/26	Delvis innvilga - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Bygland 4/2 - Gaukhei - motorferdsel - helikopter - 2026 - Thomas Gleditsch	2026/9240
RS 100/26	Innvilga - Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - Bykle 21/1 - Storsteinsdalen - motorferdsel - helikopter - linjereperasjon - Statnett SF	2026/10134

Arkivsaksnummer: 2024/5029

Saksbehandlar: Alf Odden

Dato: 23.08.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	25/26	22.09.2026

Uttale - Justert konsesjonssøknad for Røldal Suldal kraftverk - Lyse Kraft

Vedlegg:

- 1 Uttale frå Verneområdestyret for SVR - Justert konsesjonssøknad Røldal Suldal
- 2 NVE - Høyringsbrev - Justert konsesjonssøknad Røldal-Suldal
- 3 Lyse Kraft - Justert konsesjonssøknadsøknad Røldal-Suldal

Forvaltar si innstilling

Verneområdestyret godkjenner vedlagt uttale. Uttalen sendes til Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) innan høyringsfristen 20.09.2026. Fram til uttalen blir send, får verneområdeforvaltar fullmakt til å gjere mindre endringar i uttalen i samråd med styreleiar.

Lyse Kraft sin justerte søknad er eit steg i riktig retning i høve til verneverdiane knyt til villrein, og eit steg tilbake når det gjeld verneverdiane knyt til landskapet. Verneområdestyret for SVR vil derfor framleis rå frå at det blir gitt konsesjon slik planane nå ligg føre. Dette grunngjevast med at tiltaka det er søkt om, vil ha negativ innverknad på verneinteressene verneområdestyret er satt til å forvalte. Etter endringane i den justerte søknaden, har ikkje prosjektet lenger positive konsekvensar for verneverdiane knyt til landskap og fisk ved Isvatnet. Prosjektet legg og framleis opp til pumping til Holmavatnet om vinteren. Dette på tross av at det er godt dokumentert at isen på Holmavatnet er viktig for villreinen, og at ein ikkje har sikker kunnskap om konsekvensane slik pumping vil ha for villreinens bruk. For anna påverknad av verneverdiane visast det til uttalen til den opphavlege konsesjonssøknaden.

Det er positivt at Lyse Kraft nå legg til grunn at det, av omsyn til villreinen, skal leggjast restriksjonar på pumpinga til Holmavatnet om vinteren. Restriksjonane Lyse kraft nå legg opp til er likevel ikkje omfattande nok og konkrete nok, til at ein kan være trygg på at å villreinens bruk av isen på Holmavatnet blir sikra. Gjennomgåande heftar det framleis altfor stor usikkerheit til konsekvensane pumpinga vil ha for isen på Holmavatnet og villreinen sin bruk av denne.

Når Lyse kraft gjennom endringane i prosjektet for Isvatnet sikrar auka kraftproduksjon og auka inntekter, kunne ein forvente at ein del av denne «gevinsten» vart brukt til å fullt ut sikre villreinens bruk av isen på Holmavatnet. Dette vil best kunne gjerast ved å unnlate å pumpe til Holmavatnet i perioden frå etter at isen har lagt seg og fram til 15. mars. Det er uheldig at Lyse Kraft framleis held

fast på denne svært konfliktfylte delen av prosjektet. Gevinsten i form av kraftproduksjon og økonomisk inntening frå den skisserte vinterpumpinga vil truleg være avgrensa, men for villreinstamma vil trygg og farbar is på Holmavatnet ha svært stor betydning.

Verneområdestyret sitt standpunkt baserer seg på Lyse Kraft sin noko uferdige søknad om endringar i prosjektet. Eit mangelfullt kunnskapsgrunnlag og søknadens mangel på konkrete datoar og eksakte kriterium, gjer det svært vanskeleg å vurdere kva for konsekvensar endringane vil ha for villreinens bruk av isen på Holmavatnet. Om det skulle bli lagt fram ny kunnskap eller bli gjort ytterlegare endringar i prosjektet, som betre sikrar villreinens bruk av isen på Holmavatnet, vil verneområdestyret ta sitt standpunkt opp til ny vurdering.

Verneområdestyret ønskjer å halde fram dialogen med Lyse Kraft fram mot ein eventuelt justert dispensasjonssøknad.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

I denne saka skal verneområdestyret ta stilling til justert konsesjonssøknad frå Lyse Kraft for Røldal-Suldal kraftverk. Framlegget til uttale ligg ved saksframlegget. Uttalen må sjåast i samanheng med verneområdestyrets sine tidlegare uttaler til opphavleg konsesjonssøknad og revisjonsdokument i styresakane 11/25 og 12/25.

Verneområdestyret har ikkje mottatt ein justert dispensasjonssøknad frå verneføreskrifta frå Lyse Kraft.

Bakgrunn for uttalen

Viser til Lyse Kraft sin justerte konsesjonssøknad med vedlegg, og NVE sitt høyringsbrev frå 17.06.2026. Her ber NVE om synspunkt på om dei endra planane bør gjennomførast. Viser og til opphavleg konsesjonssøknad, revisjonsdokument og verneområdestyrets uttaler til desse.

Alle dokument i saka, inkludert uttaler frå andre paratar, kan lesast her: [Konsesjonssak - NVE](#)

Uttalen vil i all hovudsak ta føre seg påverknad på verna areal, og såleis gjelde Austre grein av Røldal-Suldal prosjektet. Uttalen vil konsentrere seg om endringar i høve til opphavleg konsesjonssøknad, og ikkje gi ei fullstendig beskriving av utbyggingsplanane og korleis dei påverkar verneverdiane. For ei slik beskriving visast det til styresak 11/25.

Endringar i høve til opphavleg konsesjonssøknad

Isvatnet

I den justerte utbyggingsløyisinga ønskjer Lyse Kraft å oppretthalde dagens regulering av Isvatnet. I både den opphavlege konsesjonssøknaden og revisjonsdokumentet var det derimot lagt opp til å avvike den aktive reguleringa av Isvatnet. Dette ville medført stabil vasstand i Isvatnet og meir «naturlig» avrenning i Tverrå mot Holmavatnet.

Det leggst og opp til Isvatnet skal tappast over eit lengre tidsrom enn tilfellet er i dag. Nå tappast Isvatnet over ein kort periode i februar/mars med ei vassføring på 15 m³/sek. Etter den justerte søknaden vil tappinga skje over eit tidsrom på om lag to månader med ei vassføring på 1.5 m³/sek.

Lyse Kraft grunngjev denne endringa med at Isvatn i det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget vurderast å ha avgrensa betydning for villreinen sin arealbruk, samtidig som reguleringa har vesentleg produksjonsmessig verdi.

Holmavatnet

Lyse kraft opplyser at omsyn til villreinen har vore ein viktig premiss i arbeide med den justerte utbyggingsløyisinga. Dei visar og til at supplerande utgreiingar og dialog med relevante forvaltningsmyndigheiter, har vist at villreinens vintertrekk over Holmavatnet bør tilleggas særleg vekt. Utbyggingsløyisinga er derfor, i følgje Lyse Kraft, justert gjennom målretta grep som samla sett blir vurdert til å ha god miljøeffekt, og stå i eit rimeleg forhold til prosjektet si samfunnsnytte.

Etter Lyse Kraft si vurdering kan det derfor være aktuelt å fastsette vilkår med desse hovudelementa:

- Inga pumping til Holmavatnet i periodar der de naturgitte tilhøva ligg til rette for islegging. Vurderinga bør bygge på temperatur, vind, hydrologiske observasjonar og tilgjengelege prognoser.
- Etter at stabilt isdekke er etablert, kan pumping tillatast innanfor nærmare fastsette rammer. Det bør da ikkje førekomme meir pumping enn produksjon samla over ei kalenderveke. Pumpa volum per døgn bør i tillegg avgrensast, slik at pumpinga i seg sjølv maksimalt gir ei vasstandsauke i Holmavatnet på 10 cm per døgn ved gjeldande fyllingsgrad.
- Vurderingar knytt til innfrysing, islegging og oppfølging av manøvrering bør dokumenterast og kunne oversendast vassdragsmyndigheten ved behov.

Lyse Kraft opplyser og at det går føre seg ei omfattande kunnskapsoppdatering på dette feltet, blant anna gjennom forskingsprosjektet EnviPump. Endeleg utforming av vilkår for Kvanndal 2 pumpekraftverk må derfor sjåast i lys av dette arbeidet.

Vurdering

Etter verneområdeforvaltar si vurdering vil Lyse Kraft sine planar for opprusting og utviding av Røldal Suldal kraftverk, framleis ha så stor negativ påverknad av verneverdiane at ein ikkje kan tilrå at det blir gitt konsesjon. Dette gjeld særleg verneverdiane knyt til landskap og villrein.

Samla sett vil endringane i den justerte konsesjonssøknaden medføre like stor negativ innverknad på verneverdiane som det var tilfellet med den opphavlege søknaden. Dette er særleg knytt til endringane for Isvatnet. På fleire viktige punkt er søknaden mangelfull. Den inneheld få konkrete datoar og konkrete kriterium for løyisingane som er skissert. Søknaden inneheld i liten grad vurderingar av effekten av endringane som er gjort.

Det er positivt at Lyse Kraft nå legg til grunn at det, av omsyn til villreinen, skal leggest restriksjonar på pumpinga til Holmavatnet om vinteren. Restriksjonane Lyse kraft nå legg opp til er likevel ikkje omfattande nok og konkrete nok, til at ein kan være trygg på at å villreinens bruk av isen på Holmavatnet blir sikra.

Når Lyse kraft gjennom endringane i prosjektet for Isvatnet sikrar auka kraftproduksjon og auka inntekter, kunne ein forvente at ein del av denne «gevinsten» vart brukt til å fullt ut sikre villreinens

bruk av isen på Holmavatnet. Dette vil best kunne gjerast ved å unnlata å pumpe til Holmavatnet i perioden frå etter at isen har lagt seg og fram til 15. mars, samt å sikre at islegginga på seinhausten ikkje blir forsinka.

For anna påverknad av verneverdiane visast det til uttalen til den opphavlege konsesjonssøknaden.

Uttalen til NVE vil i tillegg innehalde desse hovudpunkta:

Isvatnet

I den opphavlege konsesjonssøknaden var det lagt opp til at Isvatnet skulle ha ein stabil vasstand på kote 1294 og renne «naturleg» ned til der Tverrå blir overført til Holmavatnet. Verneområdestyret har tidlegare uttalt at denne «avreguleringa» av Isvatnet ville være positivt for verneverdiane knyt til landskap og naturmangfald. Utan ei synleg reguleringssone vil landskapsrommet ved Isvatnet framstå som nærast urørt, og levetilhøva for planter, botndyr og fisk vil bli forbetra. Bortfall av vintertappinga ville og være positiv. Det vil ikkje oppstå nye erosjonsskader i Litlevassbotn, og istilhøva vil bli betre både på sjølve Isvatnet og over Tverrå mellom Djupetjørna og Litlavatnet. Dette er eit område med marginal bruk av både folk og villrein om vinteren, men tiltaket ville uansett vore positivt.

Ved endringane i den justerte konsesjonssøknaden vil denne positive sida ved prosjektet falle bort.

Det er positivt at Lyse kraft nå legg opp til at Isvatnet skal tappast over ein lengre periode i løpet av vinteren. På denne måten kan truleg ytterlegare erosjonsskader i Litlevassbotn unngåast.

Holmavatnet

Overføring av Isvatnet

I den justerte konsesjonssøknaden vil Isvatnet bli tappa til Holmavatnet i løpet av vinteren. I dag skjer denne tappinga (til Sandvatnet) i løpet av ein kort periode i februar/mars. I Norconsult si tilleggsvurdering som følgjer søknaden, går det fram at denne tappinga vil skje over ein lengre periode enn i dag, truleg i løpet av februar og mars. Norconsult opplyser at vassføringa ut av Isvatnet i denne perioden vil ligge på 1.5 m³/sek.

Overføringa av Isvatnet medfører at tilsiget til Holmavatnet om vinteren vil auke. Søknaden inneheld ikkje opplysningar om korleis dette vil påverke vasstanden og istilhøva i Holmavatnet. Tilsiget frå Isvatnet vil komme i tillegg til naturleg tilsig og pumpinga søknaden legg opp til. Dette vil såleis bidra til ekstra vasstandsheving, og forsterke problema knytt til vassfylte råker som kan hindre villreinens bruk av isdekket.

Perioden med islegging

For perioden med islegging av Holmavatnet (normalt ca 15. november – 1. januar), legg den justerte søknaden opp til at pumping kan skje når tilhøva for naturleg islegging ikkje er til stades. Søknaden er ikkje konkret på verken tidspunkt eller eksakte kriterium for når pumping kan skje (temperatur, vind, hydrologiske observasjonar og tilgjengelege prognoser blir nemnt). SVR oppfattar det likevel slik at Lyse Kraft ønskjer å leggje opp til eit regime som sikrar at islegginga kan skje som normalt. Dette er ei

klar forbetring samanlikna med den opphavlege søknaden. Den justerte søknaden hadde stått seg på å skissere tidspunkt for når dette regimet er tenkt å tre i kraft, og tentative verdiar for dei ulike kriteria. Nå er søknaden for vag til at det er mogleg å gje konkrete innspel. Søknaden inneheld heller ikkje vurderingar av eventuelle konsekvensar eit slik regime vil ha for islegginga på Holmavatnet.

Villreinens bruk av isen i desember er relativt omfattande, og ein kvar forseinking av islegginga vil være negativt. Derfor må Lyse Kraft konkretisere dette regimet og høyringspartane må få høve til å gje innspel.

Perioden med farbar is

For perioden med sikker og farbar is på Holmavatnet (normalt frå midten av desember), legg den justerte søknaden opp til at pumping kan skje innafor gitte rammer. Konkret inneberer dette at pumpinga ikkje skal gje ei vasstandsauke på meir enn 10 cm i døgnet, og at det ikkje skal være meir pumping enn produksjon i løpet av ei veke. Søknaden inneheld ikkje opplysningar om kva som ligg i omgrepet «*sikker og farbar is*» eller kor lenge dette regimet skal vare utover våren. Det er og viktig å være merksam på at dette regimet berre gjeld vasstandsheving som ei følge av pumping. Vasstandsheving frå naturleg tilsig og overføring av lsvatnet kjem i tillegg.

Eit regime som sett rammer for pumpinga til Holmavatnet er ei forbetring i høve til den opphavlege søknaden. Det er likevel viktig å være klar over at det skisserte regimet framleis vil opne for periodar med store vasstandshevingar om vinteren. Sjølv om det leggst opp til restriksjonar, opnast det framleis for pumping som til dømes kan gi ein vasstandsauke på 30 cm i løpet av tre døgn. I periodar kor pumping er aktuelt, vil og det naturlege tilsiget normalt være stort. I tillegg vil ein få ei ekstra auke i vasstanden frå tappinga av lsvatnet. Søknaden inneheld ikkje berekningar av denne samla vasstandsauka, sjølv om det er denne som er viktig i høve til påverknaden av isdekket og villreinens bruk av dette. Verneområdestyret legg til grunn at ein gjennom vinteren vil kunne få situasjonar der vasstanden i Holmavatnet aukar så mykje, at sprekkar i isdekket frå tidlegare nedtapping blir fylt med vatn.

Ein har ikkje sikker kunnskap om korleis ei slik pumping og endring i vasstanden påverkar istilhøva på Holmavatnet eller villreinens bruk av isdekket. I lys av villreinens omfattande bruk av isen på Holmavatnet, usikkerheita knytt til effektane av pumping og den allereie svært høge samla belastninga på villreinstamma, kan ikkje pumping tillatast den tida villreinen brukar isen (fram til ca 15. mars).

Det er uheldig at Lyse Kraft framleis held fast på denne svært konfliktfylte delen av prosjektet. Gevinsten i form av kraftproduksjon og økonomisk inntening frå den skisserte vinterpumpinga vil truleg være avgrensa, men for villreinstamma vil trygg og farbar is på Holmavatnet ha svært stor betydning.

Auke i reguleringshøgda med 5 m

Det leggst framleis opp til ei senking av LRV i Holmavatnet med ytterlegare 5 m. Samla reguleringshøgde vil bli 15 m. Verneområdestyret vi påpeike at innverknaden på villreinen bruk av isen, av ei auke i reguleringshøgda på 50%, ikkje er vurdert i konsesjonssøknadene, Norconsults sin konsekvensutgreiing eller NaturRestaurering si tilleggsutgreiing. Verneområdestyret vil derfor be NVE å pålegge Lyse Kraft å gjennomføre ei slik utgreiing. Ei slik auke av reguleringshøgda vil ha negative konsekvensar for villreinens bruk av isen, og kunnskap om dette forholdet må være ein del av det vidare grunnlaget når NVE skal fatte avgjerd i saka.

Uttale frå Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane

Uttalen gjeld Lyse Kraft sin justerte konsesjonssøknad for opprusting og utviding av Røldal Suldal kraftverk. Uttalen vil i hovudsak ta føre seg påverknad av verna areal, og såleis gjelde Austre grein av Røldal-Suldal prosjektet.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane (SVR) har forvaltningsmynde for Holmavassåno biotopvernområde, Kvanndalen landskapsvernområde og Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, som blir påverka av tiltaka i samband med utbygginga av Austre grein i Lyse Kraft sin konsesjonssøknad.

Lyse Kraft sin justerte søknad er eit steg i riktig retning i høve til verneverdiane knyt til villrein, og eit steg tilbake når det gjeld verneverdiane knyt til landskapet. Verneområdestyret for SVR vil derfor framleis rå frå at det blir gitt konsesjon slik planane nå ligg føre. Dette grunnjevast med at tiltaka det er søkt om, vil ha negativ innverknad på verneinteressene verneområdestyret er satt til å forvalte. Etter endringane i den justerte søknaden, har ikkje prosjektet lenger positive konsekvensar for verneverdiane knyt til landskap og fisk ved Isvatnet. Prosjektet legg og framleis opp til pumping til Holmavatnet om vinteren. Dette på tross av at det er godt dokumentert at isen på Holmavatnet er viktig for villreinen, og at ein ikkje har sikker kunnskap om konsekvensane slik pumping vil ha for villreinens bruk. For anna påverknad av verneverdiane visast det til uttalen til den opphavlege konsesjonssøknaden.

Det er positivt at Lyse Kraft nå legg til grunn at det, av omsyn til villreinen, skal leggst restriksjonar på pumpinga til Holmavatnet om vinteren. Restriksjonane Lyse kraft nå legg opp til er likevel ikkje omfattande nok og konkrete nok, til at ein kan være trygg på at å villreinens bruk av isen på Holmavatnet blir sikra. Gjennomgåande heftar det framleis altfor stor usikkerheit til konsekvensane pumpinga vil ha for isen på Holmavatnet og villreinen sin bruk av denne

Når Lyse kraft gjennom endringane i prosjektet for Isvatnet sikrar auka kraftproduksjon og auka inntekter, kunne ein forvente at ein del av denne «gevinsten» vart brukt til å fullt ut sikre villreinens bruk av isen på Holmavatnet. Dette vil best kunne gjerast ved å unnlate å pumpe til Holmavatnet i perioden frå etter at isen har lagt seg og fram til 15. mars. Det er uheldig at Lyse Kraft framleis held fast på denne svært konfliktfylte delen av prosjektet. Gevinsten i form av kraftproduksjon og økonomisk inntening frå den skisserte vinterpumpinga vil truleg være avgrensa, men for villreinstamma vil trygg og farbar is på Holmavatnet ha svært stor betydning.

Verneområdestyret sitt standpunkt baserer seg på Lyse Kraft sin noko uferdige søknad om endringar i prosjektet. Eit mangelfullt kunnskapsgrunnlag og søknadens mangel på konkrete datoar og eksakte kriterium, gjer det svært vanskeleg å vurdere kva for konsekvensar endringane vil ha for villreinens bruk av isen på Holmavatnet. Om det skulle bli lagt fram ny kunnskap eller bli gjort ytterlegare endringar i prosjektet, som betre sikrar villreinens bruk av isen på Holmavatnet, vil verneområdestyret ta sitt standpunkt opp til ny vurdering.

Verneområdestyret ønskjer å halde fram dialogen med Lyse Kraft fram mot ein eventuelt justert dispensasjonssøknad.

Verneområdestyret si vurdering av nye punkt i søknaden

Isvatnet

I den opphavlege konsesjonssøknaden var det lagt opp til at Isvatnet skulle ein stabil vasstand på kote 1294 og renne «naturleg» ned til der Tverrå blir overført til Holmavatnet.

Verneområdestyret har tidlegare uttalt at denne «avreguleringa» av Isvatnet ville være positivt for verneverdiane knyt til landskap og naturmangfald. Utan ei synleg reguleringsone vil landskapsrommet ved Isvatnet framstå som nærast urørt, og levetilhøva for planter, botndyr og fisk vil bli forbetra. Bortfall av vintertappinga ville og være positiv. Det vil ikkje oppstå nye erosjonsskader i Litlevassbotn, og istilhøva vil bli betre både på sjølve Isvatnet og over Tverrå mellom Djupetjørna og Litlavatnet. Dette er eit område med marginal bruk av både folk og villrein om vinteren, men tiltaket ville uansett vore positivt.

Ved endringane i den justerte konsesjonssøknaden vil denne positive sida ved prosjektet falle bort.

Det er positivt at Lyse kraft nå legg opp til at Isvatnet skal tappast over ein lengre periode i løpet av vinteren. På denne måten kan truleg ytterlegare erosjonsskader i Litlevassbotn unngåast.

Holmavatnet

Overføring av Isvatnet

I den justerte konsesjonssøknaden vil Isvatnet bli tappa til Holmavatnet i løpet av vinteren. I dag skjer denne tappinga (til Sandvatnet) i løpet av ein kort periode i februar/mars. I Norconsult si tilleggsvurdering som følgjer søknaden, går det fram at denne tappinga vil skje over ein lengre periode enn i dag, truleg i løpet av februar og mars. Norconsult opplyser at vassføringa ut av Isvatnet i denne perioden vil ligge på 1.5 m³/sek.

Overføringa av Isvatnet medfører at tilsiget til Holmavatnet om vinteren vil auke. Søknaden inneheld ikkje opplysningar om korleis dette vil påverke vasstanden og istilhøva i Holmavatnet. Tilsiget frå Isvatnet vil komme i tillegg til naturleg tilsig og pumpinga søknaden legg opp til. Dette vil såleis bidra til ekstra vasstandsheving og forsterke problema knytt til vassfylte råker som kan hindre villreinens bruk av isdekket.

Perioden med islegging

For perioden med islegging av Holmavatnet (normalt ca 15. november – 1. januar), legg den justerte søknaden opp til at pumping kan skje når tilhøva for naturleg islegging ikkje er til stades. Søknaden er ikkje konkret på verken tidspunkt eller eksakte kriterium for når pumping kan skje (temperatur, vind, hydrologiske observasjonar og tilgjengelege prognoser blir nemnt). SVR oppfattar det likevel slik at Lyse Kraft ønskjer å legge opp til eit regime som sikrar at islegginga kan skje som normalt. Dette er ei klar forbetring samanlikna med den opphavlege søknaden. Den justerte søknaden hadde stått seg på å skissere tidspunkt for når dette regimet er tenkt å tre i kraft og tentative verdiar for dei ulike kriteria. Nå er søknaden for vag til at det er mogleg å gje

konkrete innspel. Søknaden inneheld heller ikkje vurderingar av eventuelle konsekvensar eit slik regime vil ha for islegginga på Holmavatnet.

Villreinens bruk av isen i desember er relativt omfattande, og ein kvar forseinking av islegginga vil være negativt. Derfor må Lyse Kraft konkretisere dette regimet og høyringspartane må få høve til å gje innspel.

Perioden med farbar is

For perioden med sikker og farbar is på Holmavatnet (normalt frå midten av desember), legg den justerte søknaden opp til at pumping kan skje innafor gitte rammer. Konkret inneberer dette at pumpinga ikkje skal gje ei vasstandsauke på meir enn 10 cm i døgnet, og at det ikkje skal være meir pumping enn produksjon i løpet av ei veke. Søknaden inneheld ikkje opplysningar om kva som ligg i omgrepet «*sikker og farbar is*» eller kor lenge dette regimet skal vare utover våren. Det er og viktig å være merksam på at dette regimet berre gjeld vasstandsheving som ei følge av pumping. Vasstandsheving frå naturleg tilsig og overføring av lsvatnet kjem i tillegg.

Eit regime som sett rammer for pumpinga til Holmavatnet er ei forbetring i høve til den opphavlege søknaden. Det er likevel viktig å være klar over at det skisserte regimet framleis vil opne for periodar med store vasstandshevingar om vinteren. Sjølv om det leggst opp til restriksjonar, opnast det framleis for pumping som til dømes kan gi 30 cm vasstandsauke i løpet av tre døgn. I periodar kor pumping er aktuelt, vil og det naturlege tilsiget normalt være stort. I tillegg vil ein få ei ekstra auke i vasstanden frå tappinga av lsvatnet. Søknaden inneheld ikkje berekningar av denne samla vasstandsauka, sjølv om det er denne som er viktig i høve til påverknaden av isdekket og villreinens bruk av dette. Verneområdestyret legg til grunn at ein gjennom vinteren vil kunne få situasjonar der vasstanden i Holmavatnet aukar så mykje, at sprekkar i isdekket frå tidlegare nedtapping blir fylt med vatn.

Ein har ikkje sikker kunnskap om korleis ei slik pumping og endring i vasstanden påverkar istilhøva på Holmavatnet eller villreinens bruk av isdekket. I lys av villreinens omfattande bruk av isen på Holmavatnet, usikkerheita knytt til effektane av pumping og den allereie svært høge samla belastninga på villreinstamma, meiner SVR at pumping ikkje kan tillatast den tida villreinen brukar isen (fram til ca 15. mars).

Gevinsten i form av kraftproduksjon og økonomisk inntening frå vinterpumpinga Lyse kraft skisserer, vil truleg være avgrensa. For den pressa villreinstamma vil derimot fortsatt bruk av isen på Holmavatnet ha stor betydning. Det er derfor uheldig at Lyse Kraft framleis held fast på denne svært konfliktfylte delen av prosjektet.

Auke i reguleringshøgda med 5 m

Det leggst framleis opp til ei senking av LRV i Holmavatnet med ytterlegare 5 m. Samla reguleringshøgde vil bli 15 m. Verneområdestyret vi påpeike at innverknaden på villreinen bruk av isen, av ei auke i reguleringshøgda på 50%, ikkje er vurdert i konsesjonssøknadene, Norconsults sin konsekvensutgreiing eller NaturRestaurering si tilleggsutgreiing. Verneområdestyret vil derfor be NVE å pålegge Lyse Kraft å gjennomføre ei slik utgreiing. Ei slik auke av reguleringshøgda vil ha negative konsekvensar for villreinens bruk av isen, og kunnskap om dette forholdet må være ein del av det vidare grunnlaget når NVE skal fatte avgjerd i saka.

NVE

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane
Postboks 504
4804 Arendal

Vår dato: 17.06.2026

Vår ref.: 202320330-221 Oppgi ved kontakt

Dykkar ref.:

Høyring av justert søknad for nye kraftverk i Røldal-Suldalsvassdraget

NVE har mottatt endra søknad frå Lyse Kraft DA på vegne av RSK DA. De søker om løyve til bygging av Røldal 2 pumpekraftverk, Kvanndal 2 pumpekraftverk, Suldal 2B kraftverk og Nordmork kraftverk i Ullensvang og Suldal kommunar.

NVE viser til tidlegare søknad for dei same kraftverka, men også inkludert Novle 2 kraftverk, som saman med revisjonsdokument blei sendt på høyring 23.04.2024. Vi viser også til tilleggsutgreiing for villrein som blei sendt på høyring 03.11.2025.

Endra søknad med vedlegg sendast no på høyring til rørte partar med høyringsfrist 20.09.2026.

Søknaden med vedlegg er tilgjengeleg på NVE si nettside: www.nve.no/9236/V.

Søknaden skal handsamast etter reglane i vassdragsreguleringslova § 12. Etter delegeringsvedtak frå Energidepartementet av 29. august 2025, vil NVE fatte vedtak i saken.

RSK DA søker framleis om løyve til ekspropriasjon etter oreigningslova for naudsynnte grunn og rettar til å bygge og drive kraftverka. Grunn- og rettshavarar som blir rørt av ekspropriasjonssøknaden, kan finne relevant informasjon om kva det inneber på www.nve.no/grunneierinfo.

Kva vi ønsker fråsegner om

Gjennom høyringa ønsker NVE å få grunna synspunkt på om dei endra planane bør gjennomførast.

De treng ikkje sende inn fråsegner som de har sendt inn tidlegare.

Vi ber Statsforvalteren gjere ei konkret vurdering av om tiltaka treng løyve etter forureiningslova for både anleggsfasen og driftsfasen.

Slik sender du inn fråsegn

Fråsegner kan sendast inn på éin av følgande måtar:

- via skjema for fråsegn (uttalelser), som de finn på saka si nettside (www.nve.no/9236/V)

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

- via e-post til nve@nve.no (merk e-posten med «Fråsegn» og saksnummer [P360 saksnummer] i emnefeltet, og oppgi navn og organisasjonsnummer i innleiinga om du representerer ei verksemd)
- via brev til NVE, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO (merk brevet med «Fråsegn» og saksnummer 202320330 i emnefeltet, og oppgi navn og organisasjonsnummer i innleiinga om du representerer ei verksemd)

Frist for å sende fråsegn er **20.09.2026**. Ein kan ikkje rekne med forlenga frist.

Fråsegner eller deler av fråsegner vil bli referert i saka. Om fråsegna er lang, er det derfor ein fordel om det lagast eit samandrag som kan nyttast til slik referering. Fråsegnene er offentlege dokument, og sentrale saksdokument leggst ut på NVE sine nettsider.

Til kommunen

NVE ber Ullensvang og Suldal kommunar om å informere om saka på sine nettsider og ev. sosiale media.

Med helsing

Jakob Fjellanger

Sjefingeniør

Godkjent etter NVE sine interne rutinar.

Mottakarliste:

Arve Tvede
Håkon Fossmark
Håkon Ringstad
post@heimfall.no
Roldal IL Runnane
STATSKOG SF - Kristin Asdøl Midtmageli
STATENS VEGVESEN
ROGALAND FYLKESKOMMUNE
STATSFORVALTEREN I ROGALAND
Suldal kommune
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
STATNETT SF
MILJØDIREKTORATET

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Sabima Samarbeidsrådet For Biologisk Mangfold
STATKRAFT ENERGI AS
BERGEN OG HORDALAND TURLAG - DAG SANDVIK
VINJE KOMMUNE
Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane
Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane - Alf Odden
Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet
Inge Saltvoll
Setesdal-Ryfylke Villreinområde
STATSFORVALTEREN I AGDER
DÆHLIN SAND ADVOKATFIRMA AS
Urban Rabbe Arkitekter AS
Røldal fjellstyre
KÅRE PAULSEN
STATSFORVALTAREN I VESTLAND
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR
Næringsforeningen i Stavanger-regionen
Suldalslågens forvaltningslag
AGDER FYLKESKOMMUNE
AGDER FYLKESKOMMUNE - Anna Despard Asgard
VESTLAND FYLKESKOMMUNE
ULLENSVANG KOMMUNE
LYSE KRAFT DA
FELLAND ADVOKATFIRMA - Vetli Felland
Røldal Grunneigarlag
ADVOKATFIRMAET HJORT AS
TELEMAR FYLKESKOMMUNE
RØLDAL BYGDALAG
Nils Botnen
GARD AASMUND SKULSTAD JOHANSON
ODD BAKKA
SIGMUND BJARNE HANSEN
OLAV ODDVAR HÅRAJUVET
OLA-PETTER TOKHEIM
ELISABETH BLAKER HAGEN
ØYSTEIN HAGEN
ODD HARALD HAGEN
OLAI O HAGEN
EVEN TUFTE LEREN
LARS ERIK GJØRV
SOLVEIG BERGE
GEIR INGE LYNHAMAR
OLAV EKKJE
OLAV HAGEN
ANNA KRISTINA SEIM
ELENA KAROLINE SANGEDAL

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

HALLDIS NILSSON
TOR EIVIND NYBØ
TJERAND OVERSKEID NYBØ
LINDA RABBE HAUGEN
STIG HAGEN
TOR HELGE HAARA TJEMSLAND
TOMAS SEIM
ARVE HAGEN
OVE GJ LYNHAMMAR
ROBIN ALAJBEGOVIC TVEIT
BRITT MARIT WIDDING
RØLDALSSPELET
NILS VETLE MEDHUS
ÅSHILD EIKEMO
ALF MEDHUS
TARJEI SOLBERG KVALVIK
ARVE LYNHAMMAR
BJARNE TOKHEIM
ANITA RABBA
NILS PETTER RABBE
Olav Martin Skaar
NATURVERNFORBUNDET I SULDAL
Wenche Olene Haugen Havrevoll
Sylvia Rabbe
Arvid Bentsen
Egil Martinsen Aspevik
Hans Eirik Voktor
Heine Eikemo
Helleik Rabbe
Oddbjørn Lynghammar
Ingvild Skare Thygesen
Jakob Roalkvam
Jan Øvregård
Jostein Skare Thygesen
Kjetil Nærheim
Kristin Rabbe Tveit Myrheim
Lars Helge Brunborg
Lars O Seim
Morten Vigmostad Bentsen
Nils Tveito
Ole Andreas Våge
Tjøstov Eikemo
Valborg Roalkvam Sandal
Vencke Rønning Hagen
Åse Mathisen Rabbe
Åshild Øritsland Våge

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Åsne Skjøtskift Øygarden
Gaute Egeland Sanda
Håkon K Småbrekke
Hartvig Martin Waage
Trygve Skogland
Frode Bråtveit

Kopimottakarliste:

RSK DA

Norges vassdrags- og energidirektorat
v/Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Norge

Deres referanse
202320330

Vår referanse

Bjørn Honningsvåg

Deres dato

Vår dato
15.06.2026

Direkte telefon
93488612

Røldal-Suldal kraftverk - justert utbyggingsløsning for opprusting og utvidelse (OU)

RSK DA er konsesjonær etter vassdragslovgivningen for Røldal–Suldal kraftverk. På vegne av RSK DA oversender Lyse Kraft DA med dette en justert utbyggingsløsning for opprusting og utvidelse (OU) av kraftverkene i Røldal–Suldal.

Den justerte utbyggingsløsningen som nå presenteres bygger på konsesjonssøknaden som ble sendt til NVE i desember 2023, deres referanse 202320330 og søknad om mindre justeringer av tekniske planer i kapittel 3 i brev av 15. august 2025. Justeringene er et resultat av videre teknisk og miljømessig modning etter offentlig høring, befarings og dialog med berørte myndigheter, herunder aktuelle fagmyndigheter.

Vi vil i det følgende kort redegjøre for bakgrunnen for justeringene og orientere om hovedendringene i utbyggingsløsningen. Vedlagt dette brevet følger også oppdatert dokumentasjon som grunnlag for NVEs videre behandling av saken.

Bakgrunn for justert utbyggingsløsning

Etter innsendelse av konsesjonssøknaden i 2023 har det fremkommet ny kunnskap og nye avklaringer som har gjort det hensiktsmessig å videreutvikle utbyggingsløsningen. Dette gjelder særlig:

- Oppdatert kunnskapsgrunnlag om villreinens bruk av området, spesielt knyttet til vinterbruk og isforhold.
- Videre teknisk modning av både kraftverks- og nettløsninger.

Målet har vært å finne en løsning som i større grad ivaretar hensynet til villrein, miljø og samfunn, samtidig som samfunnsnytt og prosjektets realiserbarhet opprettholdes. Det er lagt vekt på å foreslå målrettede og funksjonsbaserte tiltak for Holmavatn, fremfor mer generelle og lite treffsikre restriksjoner.

Hovedtrekk i justert utbyggingsløsning

De foreslåtte justeringene kan oppsummeres slik:

Vestre vassdrag

Novle 2 pumpekraftverk tas ut av utbyggingsløsningen. Det vil si at det ikke lenger søkes om et nytt pumpekraftverk mellom Votna og Valldalsmagasinet. I stedet økes slukeevne og installert effekt i Røldal 2 kraftverk. I sum gir dette en økning av installert effekt i vestre vassdrag, samtidig som:

- Samlet anleggsomfang blir mindre og deponivolum reduseres med ca. 500 000 m³.
- Inngrep ved Liamyrene/Novle og i Valldalen bortfaller.
- Ingen endring i slukeevne inn eller ut av Valldalsmagasinet
- Ingen pumping fra Valldalsmagasinet til Votna

Østre vassdrag

Hovedtrekkene i den omsøkte løsningen videreføres, herunder Kvanndal 2, Suldal 2B og Nordmork kraftverk. Dagens regulering av Isvatnet opprettholdes. Samtidig foreslås det et funksjonsbasert manøvreringsregime for Holmavatnet, med restriksjoner på pumping i nærmere definert periode vinterstid.

Masser og deponier

Deponiet ved Kvanndalsfoss reduseres vesentlig i volum sammenlignet med omsøkt løsning. Deponi Håmo flyttes og justeres som følge av Statnetts planlagte transformatorstasjon, som i de oppdaterte vurderingene inngår som del av nullalternativet. Det betyr at Statnett vil etablere transformatorstasjonen uavhengig av OU.

I enkelte områder, særlig ved Håmo/Roaldkvam og i tilknytning til planlagt ny veitunnel ved Stegabekken, kan det bli behov for mindre justeringer av endelig deponiløsning. Bakgrunnen er at det i disse områdene kan være hensiktsmessig å benytte tunnelmasser til utbedring av dyrka mark og kulturbeiter, eller til utvidelse av etablert massedeponi. Eventuelle slike løsninger forutsettes avklart i detaljplan for landskap og miljø (DML-plan), som vil bli oversendt NVEs miljøtilsyn for behandling i god tid før anleggsstart. Tiltak forutsettes gjennomført i samråd med berørte grunneiere.

Nettløsning

Nettløsning er justert basert på Statnetts utvikling i henhold til konseptvalgutredning (KVU) for området. For mer utfyllende informasjon viser vi til vedlegg 1 og vedlegg 3.

Særlig om hensynet til villrein

Hensynet til villrein har vært et sentralt premiss i arbeidet med den justerte utbyggingsløsningen. Supplerende utredninger og dialog med relevante forvaltningsmyndigheter har vist at villreinens bruk av området i hovedsak er knyttet til vinterbruk og -trekk, samt behovet for stabilt isdekke, særlig på Holmavatnet.

På denne bakgrunn er utbyggingsløsningen justert gjennom målrettede grep som samlet vurderes å ha god miljøeffekt og stå i et rimelig forhold til prosjektets samfunnsnytte.

Tiltak Østre vassdrag

For østre vassdrag viser oppdatert kunnskapsgrunnlag samt dialogen med Statsforvalteren i Rogaland og verneområdeforvaltningen i SVR at hensynet til vintertrekk over Holmavatnet bør tillegges særlig vekt. Isvatn vurderes i det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget å ha begrenset betydning for villreinen sin arealbruk, samtidig som reguleringen har vesentlig produksjonsmessig verdi. Lyse Kraft foreslår derfor å videreføre dagens regulering av Isvatn og i stedet fastsette funksjonsbaserte vilkår for manøvreringen av Holmavatn vinterstid.

Formålet med slike vilkår bør være å legge til rette for islegging når klimatiske forhold tilsier dette, og å sikre at manøvreringen i perioden etter at stabilt isdekke er etablert skjer med særlig hensyn til villreinenens bruk av området. Etter Lyse Krafts vurdering vil en slik tilnærming – med målrettede og etterprøvbare tiltak – være bedre egnet enn generelle og absolutte restriksjoner.

Det kan etter Lyse Krafts vurdering være aktuelt å fastsette vilkår bygget på følgende hovedelementer:

- Ingen pumping til Holmavatnet i perioder der de naturgitte forholdene ligger til rette for islegging. Vurderingen bør bygge på temperatur, vind, hydrologiske observasjoner og tilgjengelige prognoser.
- Etter at stabilt isdekke er etablert, kan pumping tillates innenfor nærmere fastsatte rammer. Det bør da ikke forekomme mer pumping enn produksjon samlet over en kalenderuke. Pumpet volum per døgn bør i tillegg begrenses, slik at pumpingen maksimalt tilsvarer en vannstandsøkning i Holmavatnet på 10 cm per døgn ved gjeldende fyllingsgrad.
- Vurderinger knyttet til innfrysing, islegging og oppfølging av manøvreringen bør dokumenteres og kunne oversendes vassdragsmyndigheten ved behov.

Det pågår omfattende kunnskapsoppdatering på dette feltet, blant annet gjennom forskningsprosjektet EnviPump. Endelig utforming av vilkår for Kvanndal 2 pumpekraftverk må sees i lys av dette.

Tiltak Vestre vassdrag

Mulige ytterligere avbøtende tiltak i vestre vassdrag, herunder knyttet til Votna, er også vurdert. Lyse Kraft legger til grunn at slike tiltak per i dag vil ha begrenset effekt for villrein, sett i lys av at dominerende barriere- og forstyrrelsesfaktorer i området fortsatt er til stede, med dagens trasé for E134, tilhørende ferdsel og øvrig menneskelig aktivitet, samt manglende forvaltningsmessige avklaringer knyttet til skrantesyke (CWD). Den justerte utbyggingsløsningen innebærer likevel forbedringer for miljø og samfunn sammenlignet med omsøkt løsning, blant annet ved at Novle 2 tas ut av planene. Dette reduserer anleggsomfang og usikkerhet knyttet til blant annet vannstandsendringer og isforhold i Valldalen.

Eventuelle ytterligere avbøtende tiltak i vestre vassdrag, som foreslått av Naturrestaurering, bør etter Lyse Krafts vurdering avvente inntil rammebetingelsene som nevnt over er endret, slik at det er etablert bedre forutsetninger for funksjonelle trekk. Nærmere premisser for når og hvordan dette skal tas opp til ny vurdering kan eventuelt fastsettes som en del av konsesjonen.

Virkninger for miljø og samfunn

Det er gjennomført tilleggsvurderinger av konsekvenser for miljø og samfunn knyttet til de foreslåtte justeringene. Disse viser at:

- De samlede konsekvensene for miljø og samfunn for vestre og østre vassdrag er uendret i forhold til den omsøkte løsningen fra 2023.
- Enkelte deltema, særlig knyttet til friluftsliv og landskap i vestre vassdrag, får noe reduserte konsekvenser som følge av bortfall av Novle 2.
- Endringer i østre vassdrag medfører enkelte justeringer i konsekvensvurderinger for delområder, blant annet knyttet til Isvatnet og deponi Håmo, men uten endring i samlet konsekvensgrad for vassdraget.
- Estimert eiendomsskatt under anleggsperioden til Ullensvang og Suldal øker betydelig, med en estimert økning på om lag 40 mill kr. i forhold til omsøkt. Dette skyldes blant annet økt utbyggingskost og forlenget anleggsperiode sammenlignet med forutsetningene i konsesjonssøknaden.

Øvrige fagtema vurderes ikke å bli vesentlig berørt av justeringene.

Forholdet til pågående vilkårsrevisjon

For Isvatn ble det i revisjonsdokumentet lagt til grunn at en ved å se revisjon og OU i sammenheng ville avvikle den aktive reguleringen av Isvatnet, og la dette renne mer «naturlig» til Sandvatn. I den justerte utbyggingsløsningen opprettholdes dagens regulering av Isvatnet, og den tidligere koblingen mellom revisjon og OU på dette punktet faller derfor bort. Det vises ellers til revisjonsdokumentet og vurderingene der.

Om prosjektets realiserbarhet

For at prosjektet skal kunne gjennomføres er det avgjørende med forutsigbarhet knyttet til sentrale rammevilkår, magasinmanøvrering og drift. Det er viktig for kraftverkens samfunnsnytte og prosjektets realiserbarhet at eksisterende tappekrav til Suldalsvatnet og oppfyllingskrav i Røldalsvatn bevarer eksisterende fleksibilitet og tilpasning til naturlig tilsig. For Kvanndal 2 er det særlig viktig at det legges til grunn en økt regulering med 5 meter senkning i Holmavatn, samt at det ikke legges begrensninger på kraftproduksjon gjennom vinteren. Restriksjoner knyttet til pumping til Holmavatn i avgrensede vinterperioder vurderes derimot å ha akseptable driftskonsekvenser, forutsatt at disse utformes målrettet og funksjonsbasert. For Røldal 2 er det avgjørende å kunne produsere og pumpe gjennom vinteren.

Videre behandling

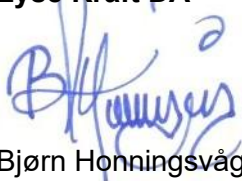
Lyse Kraft vurderer at den justerte utbyggingsløsningen samlet sett:

- Gir bedre ivaretagelse av hensynet til villrein.
- Reduserer prosjektets samlede inngrepsomfang.
- Økt installert effekt og produksjon, som styrker prosjektets samfunnsnytte og mulighet for realisering.

Det bes om at NVE legger den justerte utbyggingsløsningen og vedlagte dokumentasjon til grunn for den videre behandlingen av konsesjonssaken.

Dersom NVE har behov for ytterligere avklaringer eller ønsker et møte for gjennomgang av de foreslåtte justeringene, bistår vi gjerne.

Vennlig hilsen
Lyse Kraft DA

Bjørn Honningsvåg
Adm.direktør

Vedlegg

1. Justering av tekniske planer og søknader for opprusting og utvidelse av Røldal Suldal kraftverk
2. Tilleggsvurderinger miljø og samfunn II, Norconsult
3. Nettløsning – tidslinje og forhold til Statnett (unntatt offentlighet grunnet kraftsensitiv informasjon)

Arkivsaksnummer: 2026/7132

Saksbehandlar: Cecilie Haraldstad Moen

Dato: 24.08.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	26/26	22.09.2026

Uttale til kommuneplanens arealdel 2026-2036 for Åseral kommune

Vedlegg:

- 1 Til uttalelse - Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde - kommuneplan - Åseral - kommuneplanens arealdel 2026 - 2036

Forvaltar si innstilling

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane syner til forslag til arealdelen av kommuneplanen for Åseral 2026 – 2036.

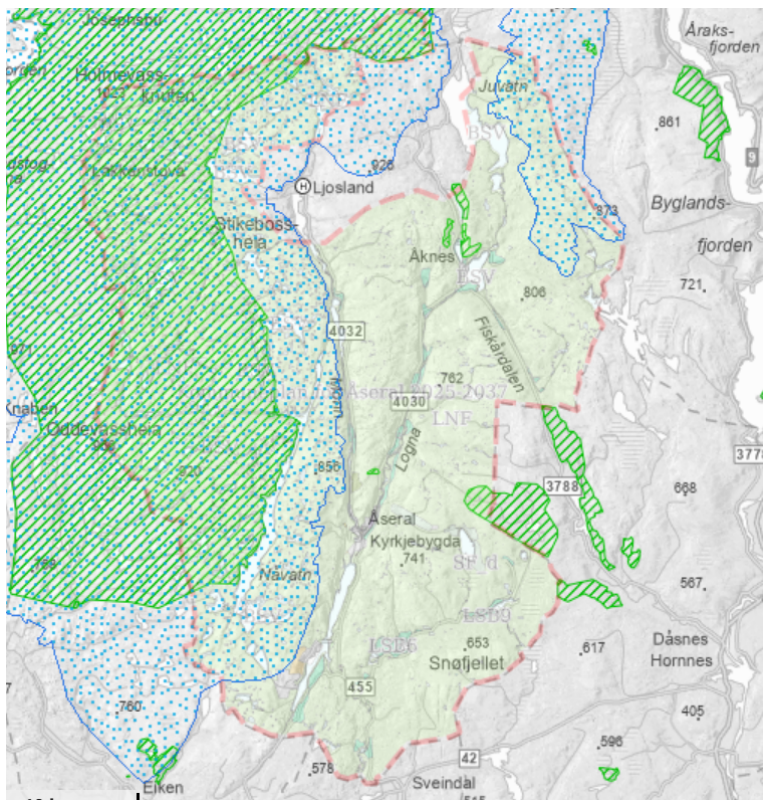
Verneområdestyret er uroa for den store mengde fritidsbustader kommunen legg opp til spreidd over store delar av kommunen og der ein monaleg del av desse vil ha verneområdet som naturleg utfartsområde. Verneområdestyret kan ikkje sjå at konsekvensane av dette er tilstrekkeleg greia ut i planforslaget inkludert eit tilstrekkeleg vurdering av tolegrense og samla belastning.

Saksopplysningar

Bakgrunn

Arealdelen av kommuneplanen til Åseral kommune er på offentleg ettersyn. Høyringsfristen er 01.09.2026. Plandokumenta motteke den 05.06.20260 inneheld plankart med temakart, planomtale, konsekvensutgreiing, føresegner, vedtak, arealregnskap, temaplan landbruk og temaplan landbruk, samt ei oppsummering av endringar frå gjelande plan. Plankart og alle plandokumenta er tilgjengeleg på [kommunen sin heimeside](#).

Deler av Åseral kommune ligg i Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsverneområde, som verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Kartet under viser verneområdet, villreinens biologiske leveområde og grensa for arealdelen av kommuneplanen som er på høyring.

Figur 1: I kartet er kommunegrensa vist med raud stipla line. Verneområdet er vist med grøn skravering. Villreinens leveområde er vist med blå prikkar og omfattar også verneområdet. Områda for kommunedelplanane for Bortelid og Ljosland nord i kommunen er ikkje del av revisjonen og høyringa. Data kjem frå Naturbase temakart Villrein og kommunekart.no

Relevant innhald i planen

Åseral kommune sin gjeldande arealplan er frå 2011 og føremålet med revisjonen er definert i planomtalen. Det kjem her fram at revisjonen vidarefører hovudlinjene frå gjeldande kommuneplan når det gjeld arealbruk og hovudtema for revisjonen er landbruk og fritidsbustader. I tillegg har revisjonen teke føre seg diverse utfordringar som har vore med gjeldande plan. Blant anna har det vore behov for utfylling og endring av føresegn for enkelte arealføre mål, oppdatering av status i plankartet samt innlemming av nye føremålsområde og omsynssoner.

Fritidsbustader

Kommunen har i dag avsett relativt store areal til fritidsbustader, og det er lagt opp til fritidsbustader både i regulerte felt og som spreidd bygde i LNFR område. Ei av utfordringane med noverande plan er fleire områder i «reserve» og utbygging av spreidd fritidsbustader i LNFR område, der følgande utfordringar er nemnd i planomtalen:

- Trong for areal til parkering/konfliktar kring parkering
- Auka motorisert ferdsel i LNF
- Konflikt med beitedyr
- Auka vegutbygging/ulovleg vegbygging som fører med seg auka arealinngrep
- Sårbar natur/naturmangfald

Bortelid, Ljosland og Eikerapen er regulerte områder kor planen legg til rette for høg utnytting av arealet. Eikerapen er ein del av kommuneplanens arealdel, medan ein for Ljosland og Bortelid vidarefører eksisterande kommunedelplanar og ikkje del av revisjonen av arealplanen.

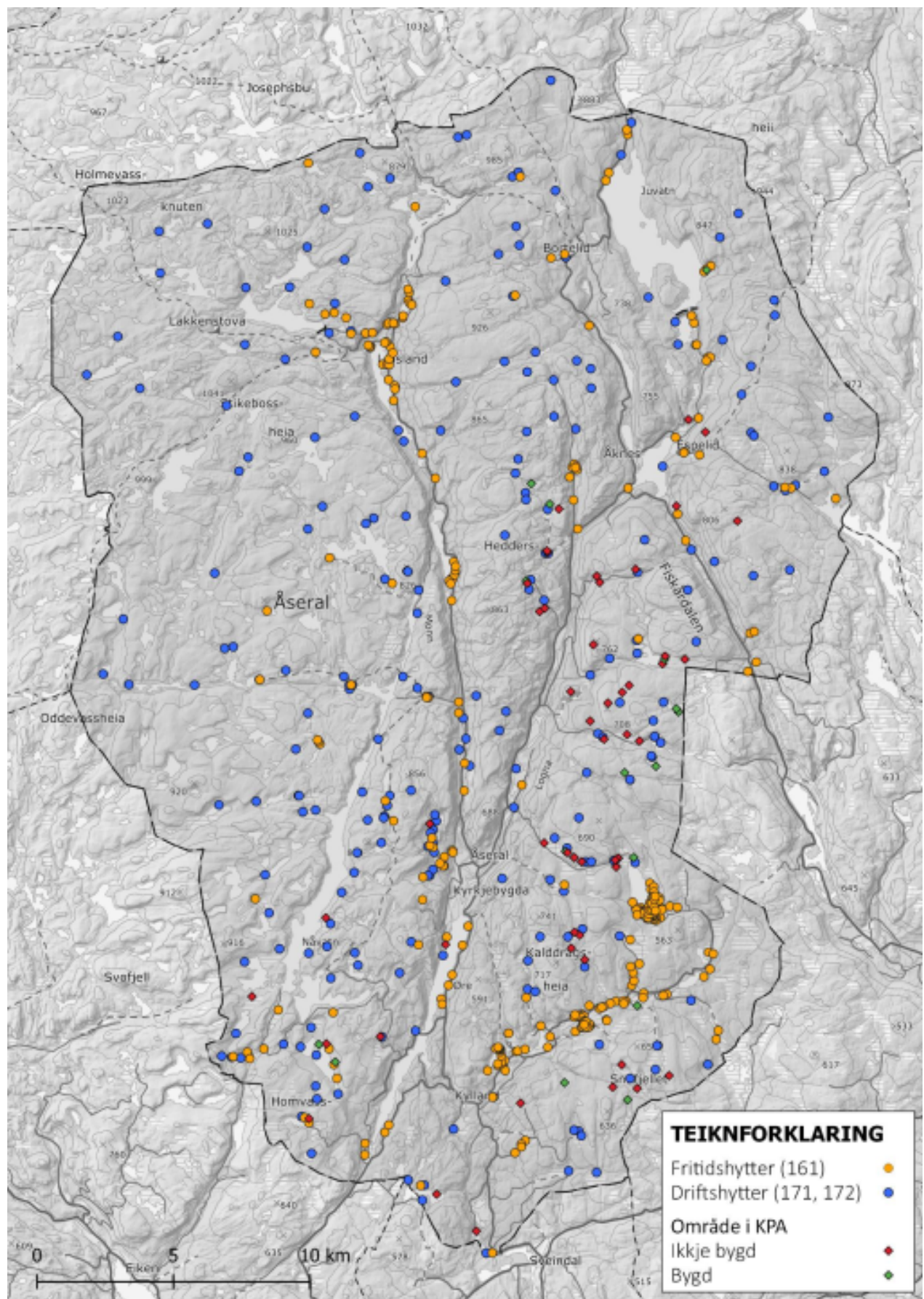
Utover dei regulerte felta syner temaplan fritidsbustader at det innan kommuneplanområde er følgjande bygde fritidsbustader og fritidsbustader godkjend, men ikkje bygd:

Kva	Bygd	Igjen
Disposisjonsplanar	107	51
Område i kommuneplanen	15	64
Fritidshytter som ikkje ligg i planen	Ca. 200	
Frådelte fritidstomter (ikkje bygd)		32
Totalt	322	147

Tabell 1: Ei oppsummering som syner kva Åseral kommune har av fritidsbustader, som høvesvis er bygd og i reserve.

Tabellen er henta frå «Temaplan Fritidsbustader» side 13.

Kartet (sjå neste side) syner plassering av fritidsbustadene og driftshyttene samt fritidshytter som ikkje ein del av disposisjonsplanane og ikkje ligg i dei nummererte områda i kommuneplanen (kalla «Fritidshytter som ikkje ligg i planen»). Det er typisk hytter som har vore der frå gamal av og nokre nyare som er gjeve via dispensasjon. Områda satt av til spreidde fritidsbustader er stort sett konsentrert frå Espelid og sørover, på midt- og Austheia, men det ligg også nokre område på vestheia. Kartet syner at ingen av dei avsette områda ligg i verneområdet, men fleire ligg i område markerte som villreinen sitt leveområde. Nokre ligg nærme vernegrensa. Totalt er det nesten 240 driftshytter i kommunen og planforslaget inneheld retningslinjer for godkjenning av nye. Dette er bygningar som vurderast å vera i tråd med LNF-føremålet.

Vurdering

Planforslaget er i første rekke vurdert i høve til konsekvensane for verneområdet der verneområdestyret har forvaltningsansvar.

Så vidt ein kan sjå er det ikkje foreslått nye fysiske tiltak innanfor vernegrensa. Sjølv verneområdet er lagt inn i som bandlagt område med omsynssone H720.

Sjølv om dei største hyttekonsentrasjonane i kommunen ligg på Bortelid og Ljosland syner planforslaget ein monaleg mengde spreidd utover i øvrige delar av kommunen. Det er også foreslått ein god del nye spreidd bygde i LNF-områda.

I høve til mogleg påverknad på verneområdet, er det i første rekke auka forstyrning som følge av auka ferdsel, kan det vera nyttig å sjå på kva total mengde utbygging av fritidsbustader kommunen legg opp til. Då inkludert område Bortelid og Ljosland sjølv om desse ikkje er del av revisjonen. Ein samla oversikt over bygde og godkjende er gjeven i tabellen nedanfor, og syner eit potensiale på kring 5 500 fritidsbustader og driftshytter om alt vert realisert. Pr. no er det bygd 2 840.

Fritidsbustader og driftshytter	Antal
Fritidsbustader Bortelid og Ljosland - bygd	2 038
Fritidsbustader Bortelid og Ljosland - godkjent, men ikkje bygd	360
Fritidsbustader Bortelid og Ljosland - avsett i plan	2 154
Eikerapen - bygd og godkjend	240
Spreidd fritidsbustader - bygd	322
Spreidd fritidsbustader - godkjend, men ikkje bygd	147
Driftshytter - bygd	240
Driftshytter - anslagsvis dei neste 10 åra	5
Sum	5 506

Tabell 2: Oversikt over talet på fritidsbustader og driftshytter i kommunen. Rosa merking syner høvesvis talet på fritidsbustader på Bortelid og Ljosland, som ikkje er del av revisjonen av arealplanen.

Forvaltar er uroa for den store mengda fritidsbustader kommunen legg opp til og der ein vesentleg del av desse vil ha verneområdet som naturleg del av utfartsområde. Konsekvensane av dette kunne med fordel vore betre utgreia i planforslaget. Planforslaget og temaplan friluftsliv tar føre seg ein del av dette, men forvaltar saknar ein samla vurdering av korleis det auka ferdselstrykke vil påverke verneområdet og verneverdiane. Kommunen sin arealstrategi syner til styring av ferdsel gjennom ein eigen besøksstrategi. Dette kan vera eit nyttig verktøy, men vurdering av tolegrense og samla belastning bør ligge i kommuneplanen.

Det er forståeleg at kommunen har vald å revidere kommunedelplanane som eigen prosess, men i høve til konsekvensane for verneområdet er det ein fare for at ein med dette misser heilskapen i arealplanlegginga.

Verneområdestyret Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Samfunnsutvikling

Dato: 05.06.2026
Vår ref: 21/00180-123
Dykkar ref:
Sakshandsamar: Kari Røynlid
Telefon:

Høyring - Kommuneplanens arealdel 2026-2036, Åseral kommune.

Den 30.04.2026 (sak 31/26) vedtok formannskapet i Åseral kommune følgjande:
Forslag til kommuneplanen sin arealdel 2026-2036 for Åseral kommune blir sendt på høyring og lagt ut til offentleg ettersyn i medhald av plan- og bygningslovas §11-4 med endringar.

Endringane kjem fram i saksdokumenta. Vedtaket følgjer i eige vedlegg.
Alle plandokumenta ligg på kommunen si heimeside, www.aseral.kommune.no
Kommuneplanen blir og lagt ut på Kommunekart i løpet av veke 24. Lenke blir lagt saman med plandokumenta på heimesida så snart den er klar.

Høyringsfristen for merknader og innspel er sett til 01.09.2026.

Innspel kan sendast digitalt, per e-post til post@aseral.kommune.no eller per brev til
Åseral kommune
Eining for Samfunnsutvikling
Gardsvegen 68
4540 Åseral
Merk innspel med saksnr. 21/00180.

Dersom du har spørsmål, kan du ta kontakt med Kari.Roynlid@aseral.kommune.no eller på telefon 901 29 245.

Med helsing

Kari Røynlid
kommuneplanleggjar

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottaker Inger Lise Lund Stulien

e: Jan Arild Bjørndal
Leif Rune Reiersdal
Terje Verdal
Vidar Murbræch
Trond Harry Åsland
Kai-Tore Wilhelm Øyulvstad
Elling Åsland
Roger Thorsland
Olav Åsland
Wenche Åsland
Knut Austrud
HÆGEBOSTAD OG ÅSERAL RENOVASJONSSKAP-HÅR IKS
EVJE OG HORNNES KOMMUNE
AGDER FYLKESKOMMUNE
AGDER POLITIDISTRIKT
Ruben Bortelid
MATTILSYNET
STATENS VEGVESEN REGION SØR ARENDAL KONTORSTED
DIREKTORATET FOR MINERALFORVALTNING MED BERGMESTEREN FOR
SVALBARD
Trond Egil Åknes
Ivar Åsland
Tom Stulien
Øystein Aas
BYGLAND KOMMUNE
LYNGDAL KOMMUNE
Jan Otto Solheim
Inger Anda Åsland
Lennart Nesland
KVINESDAL KOMMUNE
Ole Gunnar Reiersdal
Verneområdestyret Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane
Elisabeth Løland
NVE
HÆGEBOSTAD KOMMUNE
Jan Erik Fiskland
Å ENERGI VANNKRAFT AS
Olaf Toralf Tveit
Elin Håvorstad Eikild
Bjørn Erik Smeland
Sven Otto Birkeland
Helge Eikild
STATSFORVALTEREN I AGDER
Arvid Nesland
Helge Sannes

ÅSERAL IDRETTSLAG
ÅSERAL SKYTTERLAG
ÅSERAL SNØSCOOTERKLUBB
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV AGDER
Jan Rune Øvland
Arne Stensland
Fredrik Åsland
Knut Olav Eikerapen
Gunnar Liestøl
GLITRE NETT AS
Magnhild Snaprud Christensen
Åseral bondelag
Signe Lunde

Vedlegg:

Planomtale - Kommuneplanens arealdel 2026-2036, Åseral kommune

Konsekvensutgreiing - Kommuneplanens arealdel, Åseral kommune

Føresegner - Kommuneplanens arealdel, Åseral kommune

HL Arealrekneskap_Åseral kommune KPA_20.12.2023

Temaplan Fritidsbustader, Åseral kommune 2026

Temaplan landbruk, Åseral kommune 2026

Vedtak

Oppsummering - endringar i denne rulleringa i eksisterande føremål

4024_2025001_KPA_for_Åseral_forslag_20260529_alt_innhald

4024_2025001_KPA_for_Åseral_forslag_20260529_alt_innhald_20000_Eikerapen

4024_2025001_KPA_for_Åseral_forslag_20260529_alt_innhald_20000_Kyrkjebygda

4024_2025001_KPA_for_Åseral_forslag_20260529_utan_aktsemdsoner_20000_Eikerape
n

4024_2025001_KPA_for_Åseral_forslag_20260529_utan_aktsemdsoner_20000_Kyrkjeby
gda

4024_2025001_KPA_for_Åseral_forslag_20260529_utan_aktsemdsoner_H310_ogH320

Arkivsaksnummer: 2025/12270

Saksbehandlar: Jørn Trygve Haug

Dato: 24.08.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	27/26	22.09.2026

Økonomioversikt pr. 23.8.2026

Forvaltar si innstilling

Verneområdestyret tar økonomioversikten i saka til orientering.

Ved behov for omdisponering av midlar vert dette gjort av verneområdeforvaltar i samråd med styreleiar slik det går fram av delegasjonsreglementet.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Verneområdestyret sitt budsjett for 2026 vart vedteken i arbeidsutvalet 5.12.2025. I tråd med arbeidsutvalet sitt vedtak vert det med dette lagt fram ein økonomioversikt for verneområdestyret pr. 23.8.2026. Oversikten går fram av tabellen nedanfor.

Prosjektnr.	Namn	Tildelt	Brukt	Rest
M1547	Drift verneområdestyret	*650 000	245 258	404 741
M2502	Kartlegging forv.plan	200 000	25 351	174 648
M1512	Tiltak i verneområda	**895000	111 965	783 035

*Inkl. kr. 100 000 til grunnstøtte (drift nettsider, vedlikehold infotavler mv.)

**Inkl. kr. 75 000 til informasjon SVR kraftsenter i Sirdal.

Kommentar til dei einskilde prosjekta

M 1547 Drift verneområdestyret – det er gjennomgåande eit mindreforbruk på dei fleste budsjettpostane. Det vil vera behov for å omdisponere noko i høve til vedteken budsjett. Det må takast høgde for noko etterslep på reiseutgifter og møtegodtgjersle for styremedlemmane.

M 2502 Kartlegging forvaltningsplan – i rute.

M 1512 Tiltak i verneområda – dei fleste tiltaka går som planlagt med nokre unntak.
Evaluering av skjøtselen på Stovo må utsettast til neste år (kr. 40 000) og vi får mindre kostnader med informasjonsskilta som skal opp på parkeringa på Kjerag.

Vurdering

For prosjekt M 1547 og M 1512 vil det som nemnd vera behov for omdisponering. I tråd med vedteken delegasjonsreglement vert dette gjort av forvaltar i samråd med styreleiar.

Arkivsaksnummer: 2023/7390

Saksbehandlar: Alf Odden

Dato: 20.08.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	28/26	22.09.2026

Søknad om ettergodkjenning av høgde på sankehytte ved Hegnavatnet i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 39/1, Hjelmeland kommune - Judita og Trond Rød

Vedlegg:

- 1 Trond Rød - Søknad om ettergodkjenning av høgde på sankehytte

Forvaltar si innstilling

I medhald av kapittel III og kapittel IV, punkt 1 og kapittel VI, punkt 2 i Forskrift om vern av Vormedalsheia landskapsvernområde, får Judita og Trond Rød avslag på sin søknad om ettergodkjenning av ei ekstra høgde på 1.5 m til den bygde sankehytta ved Hegnavatnet i Vormedalsheia landskapsvernområde.

Vedtaket er grunngjeve med at ei hytte med mønehøgde på 6 m er dominerande i det opne landskapet på byggeplassen ved Hegnavatnet.

Verneområdestyret tek til etterretning at Statens Naturoppsyn har meldt søkar til politiet for dette brotet på dispensasjonen gitt etter verneføreskrifta. Verneområdestyret vil ta stilling til eit eventuelt krav om retting når politiet har konkludert i saka.

Vilkår om forblending vart sett i dispensasjonen frå styresak 24/23, og verneområdestyret føresett at dette blir gjennomført innan 01.11.2026. For å dempe noko av den negative verknaden den høge hytta har på landskapet, må det forblendast med tørrmur av naturstein og/eller treverk, alle stader der kor avstanden frå bakkenivå til hyttekroppen overstig 0.5 m.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknaden

Viser til søknad om ettergodkjenning frå 29.04.2026, samt tidlegare vedtak og brev i saka.

Judita og Trond Rød søker om ettergodkjenning av høgda på ei sankehytte ved Hegnavatnet i Vormedalsheia landskapsvernområde. Hytta vart bygd 1.5 m høgare enn det det vart gitt dispensasjon til. Søkar forklarar dette avviket med at nokre av fundamenta på opphavleg byggeplass vart liggande på djup myr med dårleg bæreeemne. Hytta vart derfor flytta nokre få meter slik at alle fundamenta vart ståande på fast fjell. På grunn av skrått terreng på den nye byggeplassen, vart mønehøgda høgare enn planlagt. Søkar er inneforstått med at dette er eit avvik frå dispensasjonen, og ønskjer å rette opp i saken i dialog med SVR. Søkar skisserer at fundamenta kan forblendast med naturstein for å sikre god landskapstilpassing.

Tidslinje i saka

28.07.2023 - Søknad om bygging av sankehytte, samt tilleggsopplysningar sendt på e-post 31.07 og 02.08.

22.08.2023 - Dispensasjon til bygging av sankehytte gitt i styresak 24/23. Sankehytta kunne ha ein storleik på inntil 30m² (BYA) og ei mønehøgde på 4.5 m inkludert høgda på fundamenta.

Hausten 2023 / våren 2024 – Sankehytta blir bygd.

12.06.2025 - Sankehytta blir målt opp av verneområdeforvaltar. Her viser det seg at sankehytta har ein storleik på 30m² (BYA), og at mønehøgda på sørveggen er om lag 5.5 m. Varsel om retting blir ikkje sendt med ein gong, da verneområdestyret venta på ei avklaring om overtredelsesgebyr frå Miljødirektoratet.

21.07.2025 - Søknad om bygging av uthus på 7 m² ved sankehytta.

28.08.2025 - Avslag på søknad om uthus gitt i styresak 41/25. Avslaget var grunngjeve med at arealgrensa for sankehytter ville bli overskrida med nytt uthus.

Hausten 2025 – Uthuset blir bygd

22.04.2026 - Varsel om retting av sankehytta. Her blir deg gjort merksam på at SNO vil kontrollmåle hytta før verneområdestyret handsamar saka. Det blir og gjort merksam på at det er mogleg å søke om ettergodkjenning.

29.04.2026 - Søknad om ettergodkjenning av høgda på sankehytta.

06.05.2026 - Kontrollmåling av sankehytta av SNO. Her blir det stadfesta av mønehøgda på sørveggen var på 6 m, målt på høgste søyla og 5.83 m mål frå gjennomsnittleg bakkehøgde. Det vart og registrert at eit uthus på 7.8 m² var bygd sjølv om det ikkje var gitt dispensasjon.

13.05.2026 - Varsel om retting av ulovleg bygd uthus blir sendt.

25.05.2025 - Brev frå søkar, kor det opplysast at dei vil rive uthuset som er oppført utan løyve.

03.06.2026 - Telefon frå søkar med melding om at uthuset er revet og søylene er tatt bort.

22.06.2026 – SNO melder både høgda på sankehytta og ulovleg bygd uthus til politiet.

Relevante kart og foto

Kart som viser plassering av sankehytta.

Foto av sankehytta. Fotoretning mot aust.

Foto av sankehytta. Fotoretning mot nord.

Foto av uthuset som er revet. Fotoretning mot nord.

Foto av landskapet ved byggeplassen før hytta ble bygd. Fotoretning mot sør.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Vormedalsheia landskapsvernområde av 19.04.1991.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldlova
- Miljødirektoratet. Vegleiar M-2692/2024. Oppfølging av ulovlige forhold i verneområder

For sankehytta skal søknaden om ettergodkjenning vurderast som om tiltaket ikkje var gjennomført. Verneområdestyret kan innvilge søknaden om ettergodkjenning av den ekstra høgda. Hytta vil da bli ståande som den er. Verneområdestyret kan også avslå søknaden om ettergodkjenning, og eventuelt vedta retting av den ulovlege delen av tiltaket. I praksis vil krav om retting innebære at hytta må rivast, og eventuelt byggast opp på nytt innafor rammene til dispensasjonen som er gitt i styresak 24/23.

Når det gjeld overtredelsesgebyr er dette ikkje lenger ein aktuell reaksjonsmåte i og med at saka er meldt til politiet. Foreldingsfrista har truleg og gått ut. Om politiet skulle legge bort saka kan det likevel være aktuelt å kontakte Miljødirektoratet for ei nærare vurdering.

Etter Miljødirektoratets rettleiar M-2692/2024, er overtredelsesgebyr ein alternativ reaksjonsmåte dersom ei sak ikkje blir meldt til politiet. Om politiet skulle legge bort saka på grunn av manglande kapasitet eller for overføring til forvaltninga for vidare oppfølging, vil overtredelsesgebyr igjen være ein aktuell reaksjonsmåte. Foreldingsfrist for overtredelsesgebyr er 2 år frå eit byggetiltak er slutført. Foreldingsfrist blir avbrote om det blir gitt førehandsvarsel eller det blir fatta vedtak om overtredelsesgebyr.

Når det gjeld uthuset som allereie er reve, må verneområdestyret vente på politiets reaksjon før ein eventuelt følger opp saka vidare med overtredelsgebyr.

Heimelsgrunnlag

Vormedalsheia vart verna ved Kongeleg Resolusjon av 19. april 1991. Føremålet med vernet er etter kapittel III i verneføreskriftene å ta vare på eit særmerkt og vakkert landskap som gjev eit godt tverrsnitt av Ryfylkenaturen frå fjord til høgfjell, og som inneheld sjeldsynte og sårbare naturelement.

Byggetiltak i verneområdet blir regulert av verneforskrifta kapittel IV, punkt 1. Her heiter det at det ikkje må gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller innverke på landskapets karakter, og *”oppføring av anlegg og andre innretningar eller bygningar”* er særskilt nemnt. Vidare heitar det i kapittel VI, punkt 2 at forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til *”Dyrking, oppføring av bygningar til bruk i landbruksdrifta, treslagsskifte, skogreising eller anna skogsdrift ut over det som er tillatt etter pkt. V 3”*.

Omsøkte tiltak kjem etter vårt syn inn under kapittel IV, punkt 1 i verneføreskrifta, og krev derfor dispensasjon etter kapittel VI, punkt 2 for å kunne gjennomførast.

Landbruksbygg er omtala på side 28 i Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane. Bygningen som det søkt om blir rekna som ei sankehytte, og vil etter omtalen i forvaltningsplanen kunne ha eit areal på inntil 30 m² (BYA). Forvaltningsplanen inneheld og på 27-28 retningslinjer for når nye bygg til landbruksdrift kan vurderast. I dei konkrete retningslinjene for bygg på s. 31 heiter det at mønehøgda normalt ikkje skal overstige 4.5 m og at høgda på fundamenta ikkje skal overstige 0.5 m.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har forvaltningsmynde for Vormedalsheia landskapsvernområde.

Vurdering

Naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg myndigheit. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

Den aktuelle sankehytta ligg om lag 650 moh i eit ope område litt på nordsida av Hegnavatnet. Vegetasjonen i område er dominert av lyng- og grasartar med innslag av fjellbjørk og einer.

Villreinen har hatt ein avgrensa bruk av Vormedalsheia dei siste 10 åra. GPS data frå www.dyreposisjoner.no (2011-2026), viser at ein bukk var i område ved hytta i april 2024. Dei siste fem åra her det vore observert mindre bukkflokkar som har bruka store delar av Vormedalsheia. I Norsk Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og

Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010) er det ikkje registrert villreintrekk i dette området. I Norsk raudliste for artar for 2021 vart villrein oppført som nær truga (NT).

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarande informasjon i Temakart Rogaland. Her er det fleire eldre observasjonar av hubro i denne delen av Vormedalsheia, men undersøkingar frå dei siste åra tydar på at lokalitetane ikkje lenger er i bruk. Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjon om andre prioriterte artar, trua eller nær trua artar på Norsk raudliste for artar 2021 eller andre verdifulle artar. Det er heller ikkje registrert informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk raudliste for naturtypar 2025 eller andre verdifulle naturtypar. Det er heller ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike artar og/eller naturtypar i det aktuelle område.

Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.ra.no). Her er det ikkje registrert kulturminne som kan ta skade av byggearbeida det er søkt om.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som tilstrekkeleg til at forvaltningsstyresmakta kan fatte vedtak i saka. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. I tillegg til sankehytta det er søkt om står det 6 andre bygningar ved Hegnavatnet. Dette dreier seg om to sankehytter med tilhøyrande uthus og ei mindre hytte. Ved Holmavatnet og Stakkstøl ligg det 10-12 stølshus og hytter. Det er noko motorferdsel i område om vinteren i samband med frakt av ved og proviant til hyttene. For 2026 er det gitt 6 helikopterløyve i område. Det er og noko ferdsel i området i samband med friluftsliv og tilsyn og sanking av sau, men den samla belastninga på naturmangfaldet i området må karakteriserast som låg til moderat.

Ei sankehytte ved Hegnavatnet vil ha ein negativ innverknad på verneverdiane knytt til landskapet. Dei negative verknadane vart likevel vurdert til å være relativt avgrensa, da hytta det opphavleg vart søkt om var relativt lita (30 m² med ei mønehøgde på 4.5 m). Det låg og fleire stølshus, sankehytter og hytter i område frå før. Etter verneområdeforvaltar si vurdering ville byggetiltaket berre i liten grad føre til større belastning på økosystemet i område (§10). Ei hytte på 30 m² med høgde på 4.5 m, ville ikkje bli dominerande i landskapet, og ikkje medføre noko nemneverdig auke i ferdsla i område utover byggeperioden.

At den ferdige hytta fekk ei mønehøgde på 6 m endrar denne vurderinga. Ein så høg bygning blir meir dominerande i landskapet, og særleg den 6 m høge sørveggen er godt synleg på lang avstand. Etter verneområdeforvaltar si vurdering, er det lite truleg at det ville bli gitt dispensasjon til å bygge ei så høg hytte på denne staden. Sjølv om ei god forblending frå bakkenivå og opp til kledningen, vil dempe noko av den negative verknaden på landskapet, vil hytta likevel være meir dominerande i landskapet enn det som var føresetnaden når det vart gitt dispensasjon.

Sjølve bygningen er verken større eller høgare enn det vart gitt dispensasjon til. Det er derfor plasseringa i skått terreng som har ført til at bygningen har blitt for høg. Søkar har såleis ikkje fått ei større hytte enn det han hadde søkt om.

Etter verneområdeforvaltar si vurdering vil det både være vanskeleg og arbeidskrevjande å flytte heile hytta til nye fundament i eit flatare område. Dette er og stadfesta av fagfolk. Om hytta skal rettast for å halde seg innafor rammene i dispensasjonen, må den derfor rivast og settast opp att ein ny stad. Dette vil medføre mykje arbeid og store kostnader for søkar. Samtidig vil ei løysing der hytta får stå, men søkar blir pålagt å forblende opp til kledning, berre delvis avdempe dei negative verknadane den høge hytta har på landskapet.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. I det opne landskapet ved Hegnavatnet bør bygninga være låge for å dempe innverknaden på landskapet.

§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing.

Konklusjon

At hytta vart bygd 1.5 m høgare enn det dispensasjonen gav rom for, er svært uheldig og påverkar verneverdiane negativt. Søknaden om ettergodkjenning kan derfor ikkje innvilgast. SNO har da også meldt dette brotet på gitt dispensasjon til politiet. Eventuelt krav om retting må vente til politiet har konkludert i saka. Tidlegare vilkår om forblending frå bakkenivå og opp til kledning, må følgjast opp av søker.

Fra: Trond RødSendt: 29.04.2026 21:02:17
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Kopi: Odden, Alf[alf.odden@statsforvalteren.no];
Tittel: Søknad om ettergodkjenning sankehytte

Hei!

Det vises til gitt tillatelse for oppføring av sankehytte med maksimal mønehøyde 4,5 meter.

Ved oppstart av fundamentering viste det seg at en del fundament lå på dyp myr med dårlig bæreevne. For å sikre god fundamentering ble hytten flyttet kort avstand (ca 3 meter) til fast fjell.

På grunn av ujevnt terreng har dette ført til at mønehøyden på sørsiden er 5,5 meter.

Fundamentering vil bli forblendet med naturstein for god landskapstilpasning.

Vi er innforstått med at dette er et avvik, og ønsker å rette opp saken i dialog med dere.

Mvh

Judita og Trond Rød

Sendt fra min iPad

Arkivsaksnummer: 2026/2754

Saksbehandlar: Jørn Trygve Haug

Dato: 24.08.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	29/26	22.09.2026

Søknad om bygging av sankebu. Urdavassnutane. Dyraheio landskapsvernområde. 67/3. Jan A. Bakken. Suldal kommune.

Vedlegg:

- 1 Søknad oppføring av koie.docx

Forvaltar si innstilling

Med heimel i forskrift om vern av Dyraheio landskapsvernområde kap. 4 pkt. 1.1, får Jan A. Bakken avslag på søknad om oppføring av sankebu ved Urdavassnutane gnr. 67, bnr. 3 i Suldal kommune.

Bygningen er liten i storleik og vil med riktig plassering vera lite synleg i landskapet. Bruken vil også vera avgrensa grunna vanskeleg tilkomst både sommar og vinter.

Verneområdestyret legg likevel vekt på at plasseringa er i eit nær urørt område i eit heilt anna høgdelag og landskap enn dei fleste andre bygningar i verneområdet.

Verneområdestyret syner her til målesetninga i forvaltningsplanen kap. 2.3.3 om å unngå inngrep i nye område. Området utgjør eit viktig beiteområde for villrein. Sommarstid gir slike høgareliggjande område god tilgang på friskt beite og snøfenner, noko som vil bli enda viktigare framover.

Verneområdestyret legg og vekt på at eigar ikkje driv med sau sjølv og at bruken difor er berekna på utleige av beite. Både leigetakarane av beite har halde på i mange år utan ei sankebua i det aktuelle området. I dag er også ein vesentleg del av dei to besetningane utstyrt med radiobjelle, noko som gjer tilsyn og sanking enklare enn før. Eit nybygg i området vil vera praktisk, men likevel ikkje avgjerande for vidare drift og utleige. Frå før finns andre alternative driftshusvære i området som fram til no har dekkja behovet. Samla vurderast difor ikkje bygningen å vera naudsynt for å sikre ein god næringsmessig utnytting av utmarksressursane på eigedom slik det er krav om etter verneforskrifta kap. 4 pkt. 1.3 bokstav b. I høve til søkars eigen bruk av husværet knytt til jakt fell dette utanfor omgrepet næringsmessig bruk og vert såleis ikkje lagt vekt på.

I høve til andre saker ein kan samanlikne med har dette vore saker der bygningane er til erstatning for bygningar som har stått der tidlegare og der eigar sjølv har drive aktivt med sau.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Jan A. Bakken, gnr. 67, bnr. 3 Bleskestad i Suldal kommune har søkt om oppføring av ei lita sankebu ved Urdavassnutane i Dyraheio landskapsvernområde. Sjå søknad vedlegg 1. Saksopplysningane er og frå synfaringa med grunneigar 7. juli, og telefonsamtale med leigetakarane av sauebeite i området 13.7 og 17.7.

Storleiken på bygningen er oppgjeven til om lag 10 m² BYA. Den er planlagt oppført med skråtak inntil ein fjellskråning/knaus slik at den vert lite synleg i landskapet. Det er oppgjeven tre alternative plasseringar, to av dei ligg i Meiadalen ved vatn høgde 1187. Det tredje alternativet ligg litt høgare og lenger sør ved vatn høgde 1256.

Det er planlagt å fly inn ferdig bygning evt. i element for å avgrense tida med byggeaktivitet mest mogleg. Det vil klare seg med inntil tre flygingar. I supplerande e-post dagsett 17.7 har søkar presisert at bruken av sankebua vil bli veldig avgrensa og den vil ikkje bli nytta om vinteren. Til frakt av brensel og proviant er det mogleg å nytte kløvhest.

Eigedom 67/3 er på om lag 33 000 dekar og grensar til Bykle kommune i vest. Tilkomsten for den høgareliggjande delen av eigedomen er via anleggsvegen inn til Sandvatnet, eller via traktorveg/sti frå garden og opp til Bleskestadmoen. Eigar har frå før ein støy l på Bleskestadmoen. Ved Sandvatn har han også ein enkel hytte/brakk som vert noko nytta av jegerar og under sauesankinga. Denne er i svært dårleg stand. Frå parkeringa ved Sandvatn og til nærmaste aktuelle plasseringa av sankebua er det om lag 2,5 time gåtid i relativt krevjande terreng.

Grunngjeving for tiltaket er behovet for eit enkelt husvære ved tilsyn og sanking av sau i området. Den vil og bli nytta i samband med reinsjakt. Søkar har ikkje sau sjølv. Det er Nils Bleskestad og Jostein Halsne som har sau i området med beiterett for om lag 300 sau til saman. I praksis er det nok nærmare 350 sau som vert slept kvart år, men talet varierer noko. Både leigetakarane av beite har stadfesta behov for ei sankebu i samband med tilsyn gjennom sommaren og sankinga på hausten, til saman 3 – 6 dagar gjennom beitesesongen. Dette også knytt til tryggleik då det er store avstandar og vær som skifter fort høgt til fjells.

Samla inntektene frå utleige av fjell, skog og innmarksbeite på eigedomen er oppgjeven til om lag kr. 30 000 i året. Meir enn inntektene er søkar oppteken av tryggleik for at sauene vert funne og sikkerheit under sanking. Søkar har også poengtert at sjølv om han som grunneigar står som søkar er tiltaket eit fellesprosjekt med dei to som leiger beite og der desse vil ha disposisjonsrett på sankebua.

Bleskestad eig nabobruket til søkar og har om lag 150 sau på beite. Av disponibelt beite er om lag 10 000 dekar på eigen grunn og resten på Bakken sin eigedom. Bleskestad har eigne husvære på Nystøyl og på Stovo liggjande i dalføret kring Bleskestadmoen. Under ettersanking på hausten, og etter at reinsjakta er ferdig, har han av og til lånt ei hytte i Urdevasskvelven vest i Bykle kommune for å lette sankearbeidet. Det er generelt lite sau på Bykle sida som kan «stenge for» at sauene på Suldal side trekker austover. Bleskestad har radiobjeller på alle søyene.

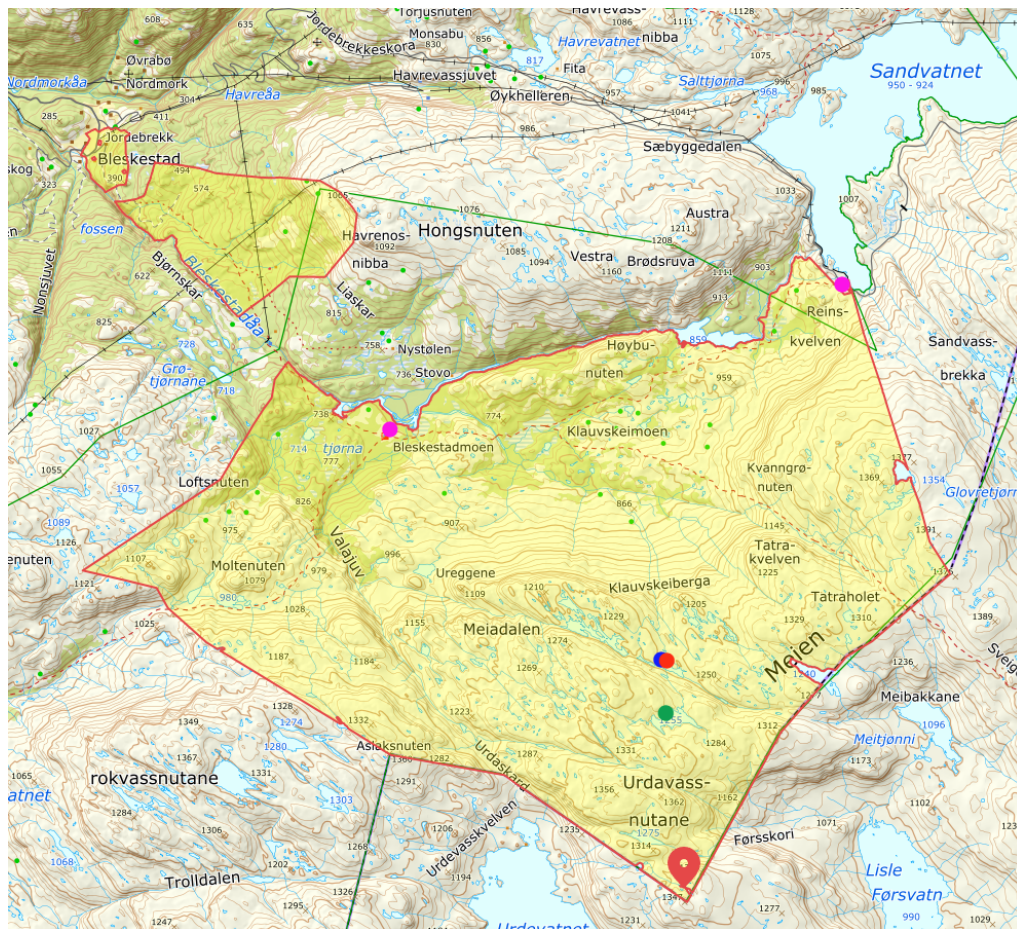
Jostein Halsne har gard i Strand kommune og har leigd beite av søkar sidan 2007. Han slipp om lag 200 sau på beite på Bakken sitt areal. Han har fram til no nytta brakka ved Sandvatn i samband med tilsyn og sanking.

Ettersanking på hausten er det normalt gjort med utgangspunkt i Sandvatn, av og til frå Hovden/Breive i Bykle. Halsne har radiobjeller på ein god del av søyene.

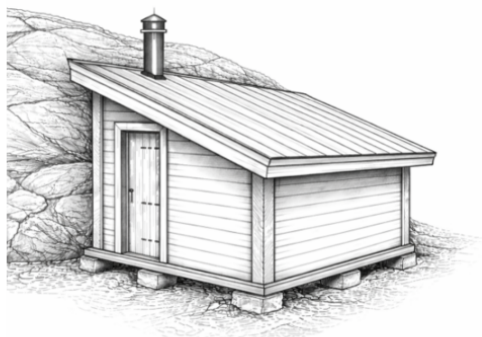
For Halsne er leige av sauebeite formalisert i ein leigekontrakt. For Bleskestad er det lang praksis for bruk av beitene på Bakken sin eigedom, men utan at det er formalisert i ein skriftleg avtale. Det er opplyst at dette kan skrivast ved behov.

I kartet nedanfor er eigedomen 67/3 merka gult. Alternativ plassering av sankebua er merka med raudt, blått og grønt punkt nord for Urdevassnutane. Dei rosa punkta er eksisterande husvære på eigedomen.

Kart som syner aktuelle eigedom og husvære. Alternativ plassering raudt og blått ligg nær kvarandre. Alternativ plassering grønt ligg høgare og noko lenger sør. Eksisterande husvære merka med rosa punkt.

Teikning av sankebua ref. søknad.

Bilete av dei tre aktuelle tomtene. Plassering av bygningen er illustrert med kvitt rektangel.

Plassering alt. 1, raudt pkt. i kartet.

Plassering alt. 2, blått pkt. i kartet:

Plassering alt. 3, grønt punkt i kartet:

Ekstern høyring av søknaden

I tråd med praksis vart søknaden sendt til uttale til Rogaland Fylkeskommune, Statsforvalteren i Rogaland, Suldal kommune og Villreinnemnda for setesdalsområdet. Det er berre Rogaland fylkeskommune som har gjeve uttale i saka. Dei syner til at sankehytta er planlagt oppført i omsynssone *nasjonalt villreinområde* i Heiplanen. I tråd med retningslinene

i denne skal ein vera svært restriktiv med å tillate nye bygningar i urørte delar av heia. Det må dokumenterast at tolegrense for natur og dyreliv ikkje vert overskride før det evt. opnast for dispensasjon. Om verneområdestyre vel å gi dispensasjon bør det vera vilkår om plassering i le av terrenget og utanfor kjende trekkvegar for villrein. Det bør også settast vilkår om at bygningen vert fjerna om beiteavtalene vert avslutta eller det ikkje lenger vert drive aktivt sauehald på arealet.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Dyraheio landskapsvernområde med biotopvern av 26.9.1997
- Naturmangfaldslova.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane frå 2015

Føremålet med landskapsvernet er ta vare på eit særmerkt fjellområde med urørt natur, rikt planteliv med m.a bergjunker, verdifulle stølsområde og beitelandskap, eldre og nyare kulturminne etter støling, heiebeiting, jakt, fiske og fangst. Føremålet er også å ta vare på viktige leveområde for viltet, spesielt å sikre eit samanhengande fjellområde og delar av livsgrunnlaget for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Etter verneforskrifta kap. 4 pkt. 1.1 må det ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endre eller innverke på landskapet sin art eller karakter, inkludert oppføring av bygningar.

Etter kap. 4 pkt. 1.3 bokstav d kan det på nærare vilkår gjevast løyve til *bygging av jakt, fiske og gjetarbuer som er naudsynt for å sikre ein god næringsmessig utnytting av jakt, fiske og andre utmarksressursar*. Det er ein føresetnad at tiltaket ikkje strir mot verneføremålet. Dette er ein *kan-bestemming*, dvs. at ingen har krav på eit slik løyve.

Etter forvaltningsplanen kap. 2.3.3 er det ei målsetning at ein skal unngå inngrep i nye område. Det er også lagt vekt på at landbruket skal ha funksjonelle driftshusvære om det er dokumentert eit konkret behov. Etter retningslinene i kap. 2.3.4 er det ein føresetnad for nybygg at det er grundig dokumentasjon av at søkar har næringsverksemd i området og at det er konkrete årsaker til at tiltaket er heilt naudsynt i høve til denne verksemda. For sankehytter er det gjeven føringar om mask storleik 30 m² BYA inkl. uthus.

Tidlegare saker og praksis

I 2013 fekk Øyvind Kjetilstad løyve til oppføring av ei 25 m² stor samle- og gjetarhytte i Kvelven i Dyraheio LVO (arkivsak 2013/1017). Denne skulle byggast på murane til eit gammalt støylishus som tidlegare stod på staden. Nabobruket hadde hytte i same område om lag 200 unna. Søkar hadde den gong om lag 280 sau på beite i områda kring Kvelven, og gjetarhytta skulle nyttast til tilsyn og sanking. Han hadde frå før gjetarhytte ved Prostøl men plassering Kvelven meir praktisk og sentralt. I 2020 fekk same søkar løyve til riving av ei 12 m² stor brakke i Grasdalen i Dyraheio LVO og erstatte denne med ei ny på same plass, og med storleik 32 m² (arkivsak 2020/1422).

I 2015 fekk Lena og Magnar Bråtveit løyve til å bygge eit nytt støylishus på 38 m² på Krokevasstøylen i Dyraheio LVO (2015/3032). Støylishuset skulle nyttast i samband med sank og tilsyn av eigen sau, samt ved utleige av beite. Dei hadde i tillegg eit støylishus på same plass med storleik 18 m².

I 2019 fekk Jo Breivegen løyve til oppføring av eit driftshusvære på 20 m² ved Vatnedalsvatnet i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane LVO (arkiv sak 2019/917). Bruken av driftshusværet var knytt til planlagt sauehald på garden, tilsyn ved beite for storfe som han alt var i gang med, samt for bruk i samband med jakt og fiske.

I 2023 fekk Trond Rød løyve til oppføring av ei sankehytte på 30 m² ved Hegnavatnet i Vormedalsheia LVO (arkiv sak 2023/7390). Bruken av sankehytta var knytt til tilsyn og sanking av 40 sau som høyrte til bruket.

Vurdering

Vurdering etter naturmangfaldslova (NML)

Etter § 7 i naturmangfaldslova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 i leggst til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltingsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet vurdere søknadane etter desse paragrafane

NML § 8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapen om naturmangfaldet i området er henta frå lokalkunnskap, Miljødirektoratet sin naturbase (www.naturbase.no), data frå GPS-merkeprosjektet, database for sensitive artsdata, kulturminnesøk, berggrunnskart frå NGU og forvaltningsplanen.

Området der sankebua er planlagt ligg kring 1200 m.o.h, i eit ope fjellandskap med mykje bart fjell, ur og små vatn. Området er karrig der sparsam vegetasjon klorar seg fast enkelte plassar. Inniblant er det større felt med næringsrik fylitt som gir eit rikare planteliv med mange relativt sjeldne planter som til dømes bergjunker, reinrose og mjukrapp. Fleire stader finn ein større teppe med museøre som er ein viktig beiteplante for fleire artar, mellom anna rein og sau. I denne høgda ligg snøen normalt lenge utover våren og gir stadig tilførsel av friskt beite etter kvart som snøen smelter vekk. Landskapet på bilete nedanfor er typisk for området og er teken under synfaringa 7.7.2026.

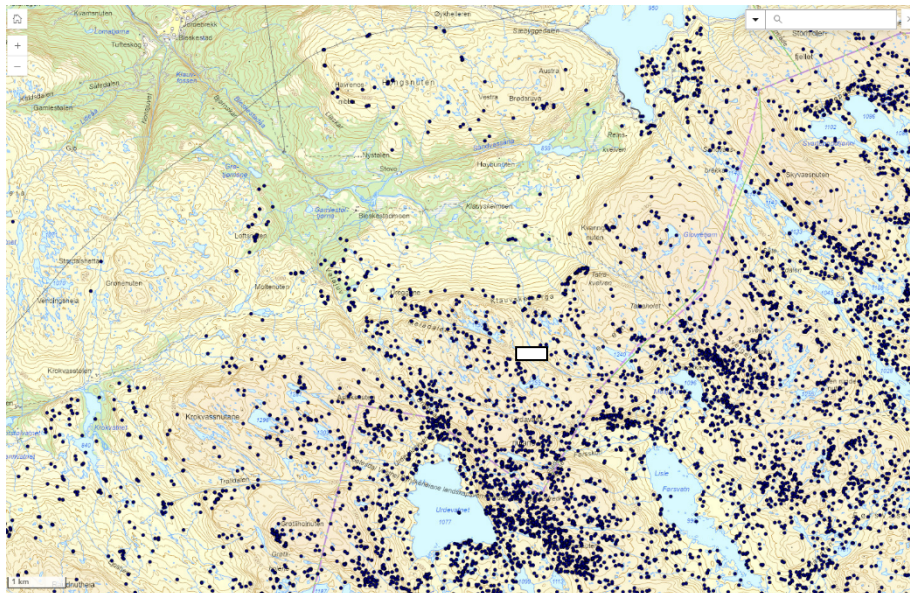

I naturbase er området merka av som ofte nytta beiteområde for villrein både vinter, sommar og haust. Kartet nedanfor syner GPS-punkt frå merka villrein i åra 2006 – 2024. Kart 1 nedanfor syner månadane juni – oktober, dvs perioden med aktivitet knytt til slipp, tilsyn og sanking av sau. Kart 2 syner månadane november – mai. Kvitt rektangel syner cirka plassering av sankebua.

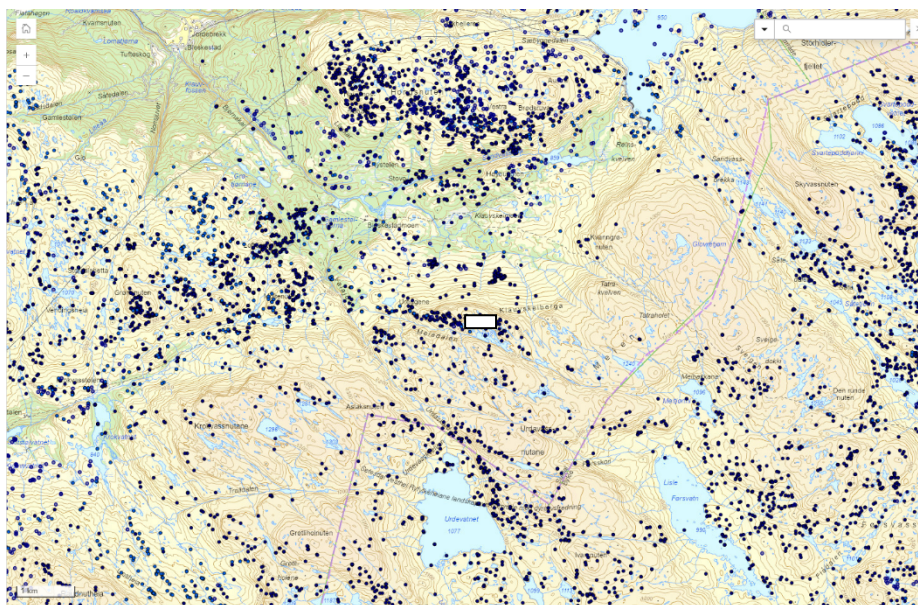
Som det går fram av karta nedanfor brukar villreinen området til beite i store deler av året. Den relativt omfattande bruken om sommaren skuldast truleg tilgang på friskt beite etter

kvalt som snøen forsvinn, samt moglegheita for å ta seg ut på snøfenner på dei varmaste dagane. Slike høgareliggande område med tilgang på friskt beite og snøfenner, vil truleg bli ennå viktigare for villreinen i tida framover.

Kart 1, månadane juni – oktober:

Kart 2, månadane november - mai

Ut frå omtalen ovanfor vurderer ein kunnskapsgrunnlaget å vera tilstrekkeleg til å fatte vedtak i saka. Det vert likevel lagt vekt på «Føre var prinsippet» i NML § 9 i dei vidare vurderingane.

NML § 10 Økosystemtilnærming og samla belastning

Bleskestadmoen turisthytte ligg om lag 4 km i luftline nord-vest for Meiadalen/Uravassnutane. Frå denne er det merka løype til turisthyttene Jonstølen mot sør-vest og Holmavatnhytta mot nord-aust. Rett nord for Meiadalen går merka turistløype over til Breive på Hovden i Bykle. Strekningen Holmavatnhytta – Bleskestadmoen – Jonstølen har relativt mykje bruk med om lag 500 passeringar gjennom sommaren. Løypa over til Breive er monaleg mindre nytta med mindre enn tre passeringar gjennomsnitt pr. dag. På strekninga Holmavatnhytta – Bleskestadmoen – Jonstølen vert det merka vinterløype til påske. Tal overnattingar på Bleskestadmoen turisthytte var sommarstid 533 og 611 i 2024 og 2025. Tilsvarende tal for vinter var 115 og 151.

I nord-austre del av Dyraheio LVO er det inga tyngre tekniske inngrep, men i nord-aust grensar det opp i mot Sandvatnet som er eit regulert magasin del av RSK si utbygging. Anleggsvegen til Sandvatnet og vidare til Holmavatnet er viktig tilkomst i sommarhalvåret. Vegen er stengd for allmenn motorisert ferdsel med bom ved sørenden av Sandvatnet. Teljing på vegen i 2024 syntte 1370 passeringar fram til Sandvatnet og 551 passeringar innafor bommen gjennom sesongen.

Dyraheio LVO er mykje nytta som beiteområde for sau. Eit grovt anslag er om lag 3000 sau på beite gjennom sommaren.

Gjennomgåande er det lite motorferdsel i Dyraheio LVO. I nord-austre del er det i hovudsak avgrensa til snøskutertransport til Bleskestadmoen og Nystøylen, samt til merking av vinterløypa gjennom dalføret. På anleggsvegen til Sandvatn og Holmavatn har RSK og eit fåtal grunneigarar noko snøskutertransport gjennom vinteren.

I ei vurdering av samla belastning bør ein ha med seg den samla byggeaktiviteten ein har hatt i verneområda dei seinare åra. Frå 2012 og fram til i dag er det bygd 1779 m² netto ny bygningsmasse til saman i alle verneområda. Av desse klart mest i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane LVO, Dyraheio LVO (om lag 287 m²) og Frafjordheiane LVO.

NML § 11 Kostnadane ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar og NML § 12 Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar

Bygningen det er søkt om er liten og vil gjere lite ut av seg i landskapet. Delar av vinteren må ein forvente den snør ned. Gjennomgåande vil bruken vera liten grunna vanskeleg tilkomst. Sauebeitet på eigedommen har i mange år vore leigd ut med dei driftshusværa som er pr. no. Ei ny sankebu vil sjølvstøtt vera praktisk, men etter forvaltar si vurdering er det ikkje avgjerande eller naudsynt for å nytte sauebeitet i området. Når det gjeld dei ulike plasseringane som er foreslått vil dei to nordlegaste alternativa (merka raudt og blått i kartet ovanfor) gjere minst ut av seg i landskapet. Sørleg alternativ merka grønt ligg høgare og meir eksponert mot aust ut mot vatnet.

Vurdering i høve til heimelsgrunnlaget i verneforskrifta

Verneforskrifta kap. 4 pkt. 1.3 bokstav d opnar som nemnd for bygging av sankebuer for å sikre ein god næringsmessig utnytting av utmarksressursane. Ivaretaking av støylsområde, beitelandskap og heiebeiting er og del av verneføremålet. Samla peiker dette i retning av at det skal vera noko lågare terskel for å tillate nybygg i dette verneområdet enn det som er tilfelle i til dømes Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane LVO som ikkje har tilsvarende bestemming. Grunna plasseringa og den avgrensa storleiken på sankebua vil den også gjere lite ut av seg i landskapet

Vesentleg for bruk av bestemminga i verneforskrifta kap. 4 pkt. 1.3 bokstav d er at bygningen skal vera *naudsynt* for den næringsmessige utnyttinga.

Forvaltar kan ikkje sjå at ein slik nødvendighet er gjeldande i denne saka. Sjølv utan ny sankebu kan drifta halde fram som før med dei husværa som er tilgjengelege. Det må også leggst vekt på at ein monaleg del av dei to besetningane dei seinare åra har fått radiobjeller og at desse har rimeleg god dekning i områda, noko som lettar arbeidet med tilsyn og ikkje minst ettersanking. I sak 28/21 ga arbeidsutvalet i verneområdestyret løyve til oppføring av sendar på Aslaksnuten etter søknad frå naboeigedomen sør for Bakken. Denne gir mellom anna god dekning på Urevassnutane. I saka vart det mellom anna lagt vekt på den store nytteverdien under tilsyn og sanking.

Sidan ivaretaking av villreinens leveområde er del av verneføremålet meiner forvaltar at det må leggst vekt på den totale mengde bygningsmasse det er gjeven løyve til i verneområda dei seinare åra og der aktiviteten knytt til både bygging og bruk kan påverke verneverdiane negativt grunna auka menneskeleg forstyrring. Vesentleg i denne saka er at bygningen er tenkt oppført i eit urørt område langt frå andre bygningar og infrastruktur. Slik sett vil den menneskelege påverknaden ete seg svært mykje lengre inn i heia enn det som er tilfelle i dag.

For vurdering av presedens er det vesentleg at behovet for sankebua berre er knytt til utleige av beite utan at det er aktivt drift på garden det gjeld. Plasseringa er også langt unna annan eksisterande bygningsmasse. Ved å tillate bygningar med dette utgangspunktet vil det i praksis vera lite areal att som er «freda» for oppføring av bygningar. Eit forsiktig anslag er i 8 – 10 tilsvarande saker.

Tidlegare saker i Dyraheio LVO tilseier ein viss praksis for å tillate slike bygningar. Forvaltar meiner det ikkje kan leggst vesentleg vekt på desse sakene for å tillate bygging, då desse gjaldt bruk med aktivt dyrehald og der bygningane er plassert i område med bygningar frå før eller til erstatning for bygningar som vert rive.

Konklusjon

Søknaden om bygging av sankebu vert avslått. Bygningen vurderast å ikkje vera *naudsynt* for å halde fram beiteutleiga slik det er krav om i verneforskrifta. Bygningen er også søkt oppført i eit urørt område langt frå andre bygningar og infrastruktur. Slik sett vil den menneskelege påverknad og forstyrring ete seg svært mykje lengre inn i heia enn det som er tilfelle i dag.

Søknad om oppføring av enkel sankekoie.

Det søkes med dette om løyve til oppføring av enkel koie for sankeformål av sau på eiendommen med Gnr. 67 og Bnr. 3 i Suldal kommune.

Søker er Jan A. Bakken som også er grunneier på eiendommen som omfattes av søknaden. Søknaden omfatter dispensasjon fra verneforskriften, da tiltaket er innenfor Dyraheio landskapsvernområdet.

Begrunnelsen for oppføringen av koia er at området benyttes til sauebeite hvor 2 bønder, Nils

Bleskestad og Jostein Halsne har beiterett med til sammen ca 300 sauer på sommerbeite (søyer og

lam). Sauebøndene med beiterett har bekreftet behovet og er oppgitt med kontaktinformasjon (tabell nedenfor) og kan bekrefte dette ved kontakt. Området hvor koia planlegges oppført ligger i et

krevende terreng langt fra vei, og hvor søking etter sau senhøstes er tidkrevende. Sauesankingen er

derfor vanskelig å gjennomføre basert på dagsturer, samtidig som en koie vil være en ekstra sikkerhet

for sauesankerne, spesielt i forbindelse med ettersøk senhøstes, som ofte er et behov. Gangavstand fra

Sandvatnet inn i det aktuelle området omkring Urdevassnutane er ca 3,5 time hver vei ved fri gange.

Da er det lite igjen av dagen til å utføre søk etter sau i et svært ulendt området (det kan også besiktiges

til sommeren). Det er vanskelig å si hvor stor andel av saueflokken på ca 300 dyr som befinner seg i

området omkring Urdevassnutane på høsten, men det er alltid en del sau i det aktuelle området før

terrenget stuper ned mot sør og øst. Uansett antall sau, så er disse de mest tidkrevende sauene å samle

inn på grunn av avstand til veg og et veldig kupert terreng. Hvert år kommer det også inn sau fra

naboterreng, til det aktuelle området, og som ikke sjelden blir gående igjen etter normal sankeperiode,

dette har også ført til behov for avliving (senest november 2025). Vanlig praksis blant sauebøndene er

at de med beiterett forsøker å få med disse på ettersanking. En koie i dette området vil også forbedre

mulighetene til å se til sauene, og sjekke ut ved evt. meldinger om skadet sau. Jostein Halsne som er

en av beiterettighetshaverne bor ikke i området, men har leid beiterett siden 2007. Dette er en avtale

som rullerer årlig kun med en indeksjustering, det er ikke satt noe slutt for denne avtalen. Partene er

prinsipielt enige om at beiteretten vil gjelde også når neste generasjon Halse overtar sauedriften. Den

andre beiterettsinnehaveren er naboen Nils Bleskestad, her har det ikke vært benyttet noen juridisk

avtale, men det er alltid vært en uskrevet regel av Nils Bleskestad benytter fjellbeite på eiendom Gnr. 67 og Bnr 3. En formell avtale kan etableres dersom dette er en forutsetning for videre prosess. Når det gjelder behovet så er rettighetene de har en forutsetning for opprettholdelse av den besetningen, og når det gjelder Nils Bleskestad så er også dette er forutsetning for effektiv drift. For å få en best mulig bekreftelse på fakta og deres behov har jeg oppgitt deres kontaktinformasjon i en tabell nedenfor. Det er vanskelig å anslå antall dager som koia blir i bruk i sauesankinga, men sannsynlig 3-6 dager.

Tiltaket omfatter oppføring av enkel sankekoie på 10 m2 (brutto), tegning og mål en gjengitt nedenfor. Det søkes om å plassere koie på det punktet som er gjengitt i kartet nedenfor (rødt punkt), og det skal tilstrebes å plassere koia diskre og godt kamuflert i terrenget, derfor er det også planlagt en skrå konstruksjon med pulttak som plasseres inntil passende terreng. Farge og fasade skal tilpasse omgivelsene, og ikke framstå i silhuett, og har minst mulig vinduer. Det er i dag ingen stier i området, og koia vil ikke medføre økt tur virksomhet. For å sikre minst mulig byggeaktivitet ute i terrenget, er planen å frakte inn en ferdig koie eller ferdige elementer med helikopter, dette vil la seg gjøre med maksimalt 3 helikopter turer uten landing. Dette kan selvfølgelig endres og gjøres på annen måte dersom statsforvaltningen mener at annen framføring eller byggemetode vil være mer skånsom. Fundamentet som koia skal stå på vil være naturstein fra området. Det skal ikke gjøres noen form for planering utover å legge til rette noen steiner som fundament for bærebjelkene, det blir derfor heller ingen grunnmur.

Frakt av ved og gass vil bli dekket av de 3 helikopter turene for det første året. Deretter en det behov for en skutertur årlig, dersom vi ikke finner en løsning med hest, som kan kombineres med vedhogst på Bleskestadmoen. Dersom det blir aktuelt med snøskuter vil transporten blir gjort fra gården, og på traktorveien på naboeiendommen og opp via Bleskestadmoen, det vil si ikke via Sandvatnet som er en mye lengre tur og som går mer inn i fjellterrenget.

Kontaktinformasjon for bekreftelse på behov fra leietakere av beite;

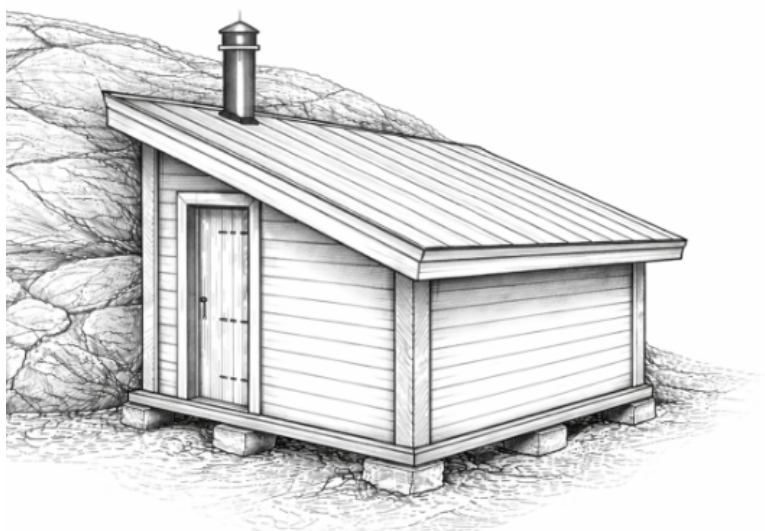
Navn	Mail	Tlf	Antall sauer sommerbeite
------	------	-----	--------------------------

Nils Bleskestad	bleskestad@yahoo.no	97773119	Ca 100
Jostein Halsne	jostein.halsne@lyse.net	99709635	Ca 200

Fasade-og snittegninger av koia

Planen er å bygge koia inntil en fjellskråning/knaus med pulttak for å tilpasse seg terrenget best mulig. Fasadetegningene nedenfor har ikke autentiske fjell, men det skal søkes å finne et best mulig egnet sted på avmerket området i kartene nedenfor. Oppføring inntil fjellskråning eller knaus er en nødvendighet når det bygges med pulttak. I

Illustrasjonene fremgår det at konstruksjonen er helt inntil fjell, dette vil kunne avvike noe i virkeligheten avhengig av fjellets beskaffenhet og profil. Da eksakt plassering av koia vil være avhengig av fjellformasjon som beskrevet ovenfor, så vil det nøyaktige koordinat punktet for oppføringen først settes etter en besiktigelse. Punktet vil imidlertid være bestemt i god tid før dere planlegger en befarig, men det vil være inntil vannet «1255» og området markert på kartet.

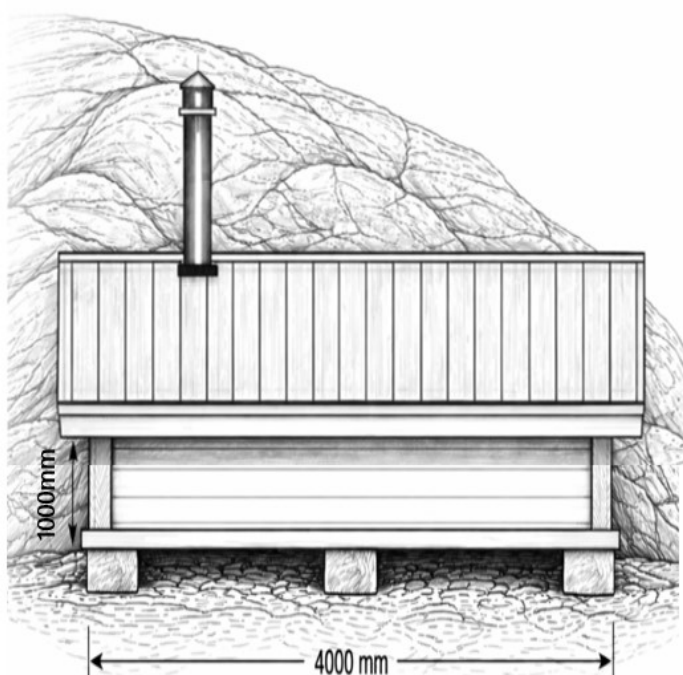
Fasade gavlvegg og langvegg (gavlvegg sannsynlig mot sør/øst)

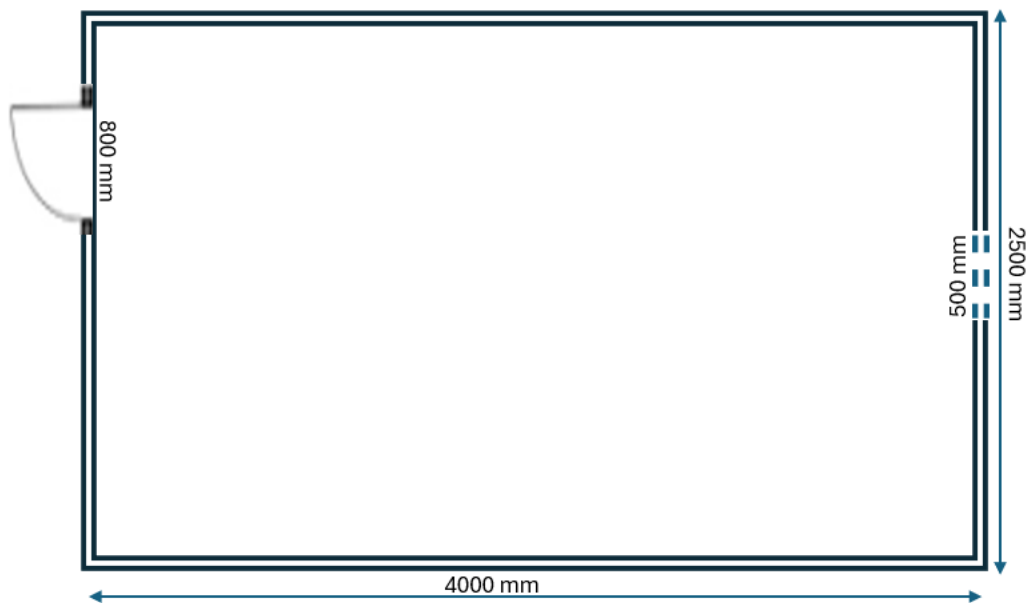
Fasade gavlvegg (sannsynlig mot nord/vest)

Fasade langvegg (sannsynlig mot nord/øst)
mot sør/øst)

Snitttegning (sannsynlig

Plantegning

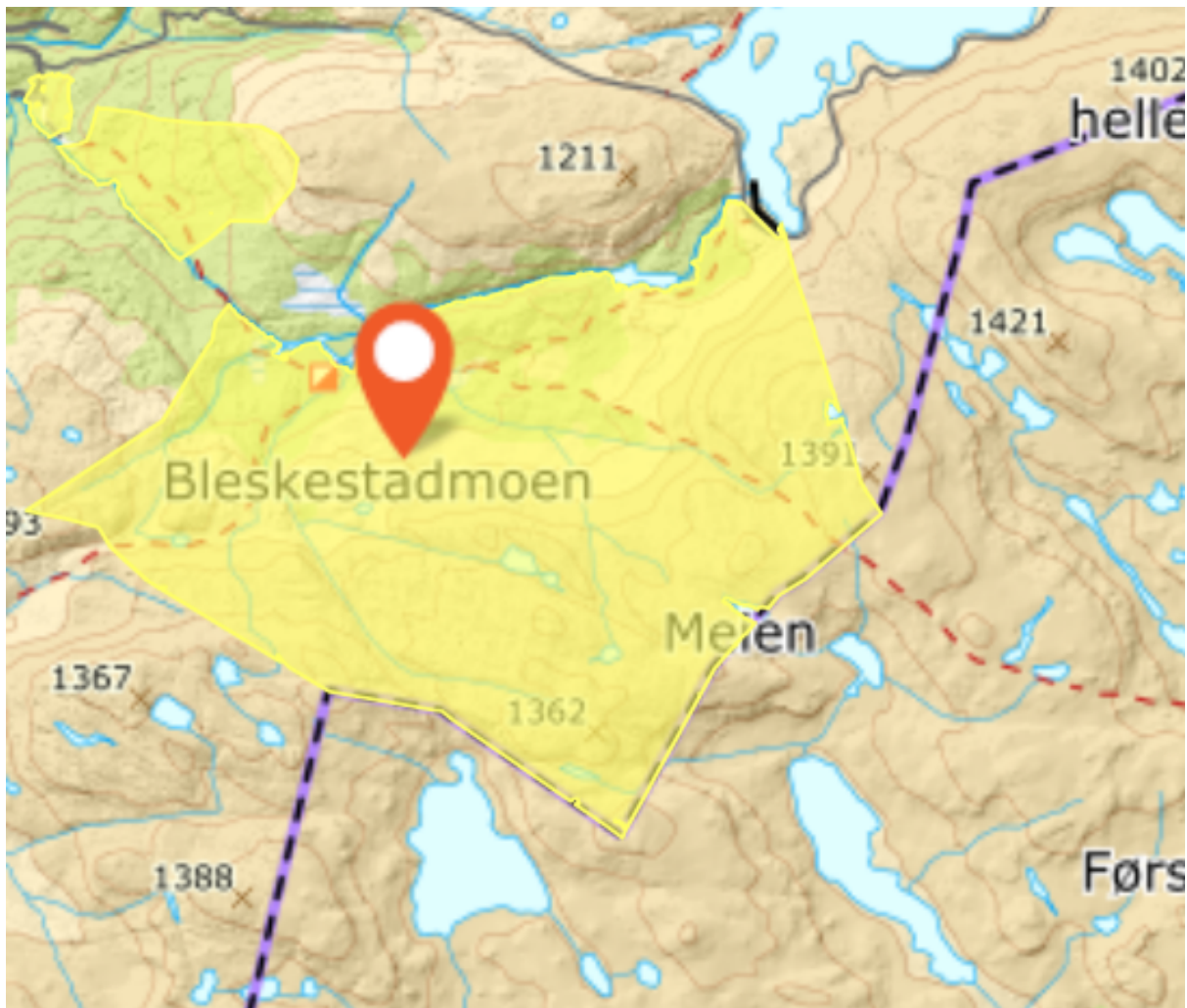

- Ytre mål 400 * 250 cm
- Brutto grunnflate 10 m²
- Høyde gavl 250 cm
- Høyde laveste langvegg 100 cm
- Vedfyring liten ovn med stålpipes
- Tretak
- Bygget inntil fjellskråning med pulttak for å få det best mulig tilpasset er skrått terreng. Inntegnet fjell er ikke autentisk, men det skal søkes å finne et best mulig egnet sted på avmerket området.

Oversiktskart over eiendommen med markering av punkt for oppføring

Detaljkart med markering av området for oppføring av Koie

Med vennlig hilsen

Jan A. Bakken

Arkivsaksnummer: 2026/8447

Saksbehandlar: Alf Odden

Dato: 19.08.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	30/26	22.09.2026

Søknad om helikopterlandingar på Kjerag i Frافjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune, Heliboogie 2027 - SBK BASE

Vedlegg:

- 1 SBK BASE - Søknad Heliboogie 2027
- 2 Miljødirektoratet - Klageavgjerd for Heliboogie 2026

Forvaltar si innstilling

Med heimel i §2 og §3, punkt 5.1, i Føreskrift om vern av Frافjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, første ledd, får SKB BASE v/ Bjørn Cederberg dispensasjon til 200 helikopterlandingar Kjerag i samband med transport av personar og utstyr til arrangementet Heliboogie 2027. Dispensasjonen gjeld for tidsrommet 22-25. juni 2027 (torsdag-fredag).

Verneområdestyret legg til grunn at forstyringa av naturmangfald og fotturistar er relativt avgrensa, og går føre seg over eit så kort tidsrom at dette vurderast til å ikkje være i strid med verneføremålet.

Med heimel i § 48 i naturmangfaldlova får SKB BASE v/ Bjørn Cederberg avslag på søknaden om dispensasjon eit samla tal på 300 helikopterlandingar ved Kjerag. Verneområdestyret grunngjev avslaget med vurderingane som vart gjort av Miljødirektoratet i deira klageavgjerdar for Heliboogie 2020 og Heliboogie 2026. Her blir det mellom anna satt ei øvre tak på 200 helikopterlandingar, for å avgrense størrelsen på arrangementet og konflikstar mellom brukargrupper. Etter verneområdestyret si vurdering utgjer dette talet framleis rammene for dispensasjonen.

Dispensasjonen som er gitt omfattar transport av basehopperar, andre luftsportutøvarar, arrangørstab, filmmannskap og journalistar til og frå Kjerag. Dispensasjonen omfattar og transport av utstyr til desse aktivitetane. Denne utvidinga av dispensasjonen kan gjennomførast, da dette vil ikkje medføre fleire helikopterlandingar.

Verneområdestyret vidarefører vedtaket frå styresak 40/20, der det vart opna for passasjerar kan takast med på returflygingane frå Kjerag til Lysebotn. Andre kan dermed sitte på returtransportane frå Kjerag til Lysebotn dersom dette ikkje medføre auke i talet på transportar.

Helikoptertransportane skal gå føre seg mellom landingspunkta Lysebotn og Kjerag. Landingspunkt på Geitaneset kan brukast dersom det oppstå situasjonar der det blir nødvendig. Det skal følgjast flygeruter som er teikna inn på kartet i vedtaket.

Kart over flygeruter

Verneområdestyret vil presisere at det ikkje må takast med gjenstandar som kan medføre forsøpling utfor stupkanten, og at det må leverast inn rapportskjema over kor mange transportar som er gjennomførte til forvaltningssekretariatet innan 1. august 2027.

Vi vil og gjere merksam på at det i tillegg til dispensasjon etter verneføreskrifta, må innhentaast nødvendig dispensasjon frå Sandnes kommune og samtykke frå grunneigar

Med heimel i §2 og §3, punkt 1.1, i Føreskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, får SKB BASE dispensasjon til å sette opp ein mellombels installasjon ved ein uthoppstad under arrangementet "Heliboogie 2027" 22-25. juni 2026. Installasjonen er ei rampe som skal «skyte» basehoppaparar ut over stupkanten.

Verneområdestyret legg vekt på at installasjonen er relativt liten og berre skal stå på staden inntil fire dagar. Det skal heller ikkje brukast boreboltar til forankring.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknaden

Viser til søknad frå 04.07.2026. Det visast og til tidlegare handsamingar av liknande søknader i styresakene 35/24, 35/23, 23/21, AU sakane 126/2012, 268/2012 og 62/2013, 30/2018, samt Delegasjonssak RO 49/2017. Viser og til handsaminga av Heliboogie 2020 i styresakene 30/19, 42/19, 15/20, 38/20 og 47/20, samt Miljødirektoratet si klageavgjerd datert 07.09.2020. Det visast og til handsaminga av Heliboogie 2026 i styresakene 48/25 og 8/26, samt Miljødirektoratet si klageavgjerd datert 21.05.2026.

SBK BASE søker om dispensasjon til helikoptertransport til Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde. Søknaden gjeld transport av utstyr og personar i samband med BASE hopp arrangementet "Heliboogie" 22-25. juni 2027. Transportane vil gå føre seg mellom landingspunktane

Lysebotn og Kjerag, kor det siste ligg inne i Frafjordheiane landskapsvernområde. Landingspunkta og flygeruta mellom dei, er teikna inn på eit kart som følgjar søknaden.

Det søkast om å kunne transportere personar og utstyr relatert til luftsportarrangementet. Dette vil til dømes omfatte basehopparar, paraglidere, speedflygere, hangglidere, samt filmmannskap og media som ønskjer å dokumentere og dekke arrangementet. Søknaden omfattar og transport av tilskodarar frå Kjerag og ned til Lysebotn.

SBK BASE skriv i søknaden at ramma på 200 landingar i tidlegare dispensasjonar lett kan bli for lite. Dei ventar høg deltaking på Heliboogie 2027, og ved optimale tilhøve kan ramma for landingane være brukt opp i løpet av to dagar. Det søkast derfor om å kunne gjennomføre 300 landingar med helikopter i 2027. For 2027, som i 2026, 2025 og 2024, blir arrangementet lagt til vekedagane (tysdag-fredag) i staden for i helga (onsdag-laurdag) som har vore vanleg tidlegare.

Med grunnlag i erfaringar frå tidlegare år vil behovet for helikopterlandingar truleg ligge ein stad mellom 150 og 300. For arrangementet i 2017 rapporterte søkar om 278 gjennomførte transportar, mens talet låg på 157 i 2018. I 2019 gjorde dårleg vær at talet låg på 168, mens berre 44 transportar vart gjennomført i 2020 og 2021 på grunn av reiserestriksjonar i samband med Covid 19. I 2022 vart det gjennomført 156 landingar, mens talet låg på 157 i 2023 og 251 i 2024. Heliboogie vart ikkje arrangert i 2025 og i 2026 vart det gjennomført 147 landingar.

I 2024 vart det gjennomført 51 fleire helikopterlandingar enn det vart gitt dispensasjon til. I styresak 25/24 vedtok verneområdestyret å melde dette til politiet. I ein dom frå Sør Rogaland Tinnrett våren 2026, vart SBK BASE ilagt ei bot på kr 80.000,- for dette brotet på dispensasjonen.

I følgje opplysningar frå søkar og informasjon på søkar si nettside [About - SBK Base](#) vart dette arrangementet gjennomført første gang i 1998. Vanlegvis er om lag 25-30 land, og opp til 200 hopparar frå heile verden er representert. Noko som gjer det til det største arrangementet i verden av sitt slag. SBK seier at dei har gjennomført Heliboogie i fleire år med stor suksess, og at den har vore med på å sette Kjerag/Lysefjorden på verdskartet både blant hopparar og andre turistar. All hopping vil i følgje søkaren gå føre seg i kontrollerte former, styrt av SBK.

SBK BASE søker og om å få plassere ein mellombels installasjon under arrangementet. Dette dreier seg om ei rampe som er om lag 5m lang, 1m breitt og 1.5m høg. Dette skal brukast til å «skyte» basehopparane ut over kanten, og vil bli plassert ved eit av uthoppunkta. Det vil ikkje bli brukt boreboltar for å forankre rampa.

Miljødirektoratet si klageavgjerd for Heliboogie 2020

I styresak 30/19 av slo verneområdestyret søknaden om å arrangere Heliboogie 2020. Grunngevinga for avslaget var at motorferdsla verka forstyrrande på fotturistane si naturoppleving. Vedtaket vart påklaga av SBK-BASE, Forsand kommune og Lysefjorden utvikling. I styresak 42/19 gjorde derfor verneområdestyret om sitt vedtak og gav dispensasjon til Heliboogie 2020. Denne dispensasjonen vart påklaga av Naturvernforbundet i Rogaland. I si førebunde klagesakshandsaming i styresak 15/20, stod verneområdestyret fast ved dispensasjonen og saka vart sendt til Miljødirektoratet for endeleg klagehandsaming.

I si klageavgjerd datert 07.09.2020 avviser Miljødirektoratet klagen frå Naturvernforbundet i Rogaland, og opprettheld verneområdestyret sitt vedtak om dispensasjon i styresak 42/19, men med ei endring i form av eit nytt vilkår. Her heiter det at dispensasjonen avgrensast til totalt 200 landingar.

I klageavgjerda legg Miljødirektoratet vekt på at forstyrringa frå helikoptertrafikken er tidsmessig avgrensa på ein slik måte at det ikkje kjem i strid med verneføreskrifta sitt føremål om å løyve eit høve til naturoppleving. Når arrangementet heller ikkje påverkar verneverdiane negativt, er det grunnlag for å gje dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova. Samstundes meiner Miljødirektoratet at det ikkje er ønskjeleg at arrangementet aukar ytterlegare i volum, og det derfor bør settast eit tak for talet på landingar.

Miljødirektoratet si klageavgjerd for Heliboogie 2026

I styresak 48/25 vart det gitt dispensasjon til 200 helikopterlandingar for Heliboogie 2026. Denne dispensasjonen vart påklaga av Naturvernforbundet i Rogaland. I si førebunde klagesakshandsaming i styresak 8/26, stod verneområdestyret fast ved dispensasjonen og saka vart sendt til Miljødirektoratet for endeleg klagehandsaming.

I si klageavgjerd datert 21.05.2026 avviser Miljødirektoratet klagen frå Naturvernforbundet i Rogaland, og opprettheld verneområdestyret sitt vedtak om dispensasjon i styresak 48/25.

I si klageavgjerd har Miljødirektoratet mellom anna desse merknadane:

Miljødirektoratet finn ikkje grunn til å endre tidlegare vurdering av at det er heimel for å gi løyve etter naturmangfaldlova § 48 til helikopterlandingane. Verneområdestyret skal da gjere ei vurdering ut frå dei ulike omsyna i saka, om det bør gis eit løyve.

Arrangementet har avgrensa varigheit på inntil 4 dagar. Det er ikkje ønskjeleg at arrangementet aukar i volum og omfang. Verneområdestyret må til ein kvar tid vurdere om det er naudsynt å avgrense løyvet ytterlegare

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde av 30.01.2004.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldlova.

Heimelsgrunnlag

Frafjordheiane landskapsvernområde og dei tilgrensande naturreservata Ørestø og Migaren vart oppretta ved Kronprinsregenten sin resolusjon 19.12.2003. Direktoratet for naturforvaltning vedtok 30.01.2004 ei mindre endring i verneforskrifta.

Føremålet med opprettinga av Frafjordheiane landskapsvernområde er etter §2 mellom anna:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høgfjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.

Vidare heter det at *"Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging"*.

Motorisert ferdsel i verneområdet blir regulert av verneforskrifta §3, punkt 5.1. Her heter det at motorferdsel er forbode på land og i vatn, og vidare at *"Flyging lågare enn 300 m over bakken, og landing og start med motordrivne luftfarty er forbode. Henting og bringing av passasjerar og gods, der luftfartyet ikkje er nær bakken, er og forbode"*. I §3, punkt 5.2 er det nemnt einskilte unntak frå forbodet og i §3, punkt 5.3 er det lista opp fleire tiltak som forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad.

Etter forvaltningsmyndigheita si vurdering kjem dei omsøkte helikoptertransportane ikkje inn under nokre av dei tiltaka som er nemnt i §3, punkt 5.2 og 5.3 i verneføreskrifta for Frafjordheiane landskapsvernområde. Dispensasjonssøknaden må derfor handsamast etter §48 i Naturmangfaldslova.

I §48 i Naturmangfaldlova heiter det at "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig". I første ledd må begge føresetnadane være oppfylt for å gi dispensasjon.

Tekniske inngrep i verneområdet blir regulert av verneforskrifta si §3, punkt 1.1 Her heiter det at det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter. Vidare heter det at med dei unntak som følgjer av forskrifta pkt. 1.2 og 1.3, er det forbod mot inngrep som:

"oppføring og ombygging av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av røyr, luft- og jordleidningar, bygging av vegar og rasteplassar, oppsetting av autovern, drenering og anna form for tørrlegging, graving og påfylling av masse, bakkeplanering, sprenging og boring, bryting av steinar, mineral og fossil, fjerning av større steinar og blokker, bergverksdrift, vassdragsregulering, gjødsling, sprøyting med kjemiske middel, nydyrking, planting, såing, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stiar, løyper o.l. Kulturminne skal ikkje skadast eller øydeleggjast. Opplistinga er ikkje uttømmende".

Den mellombels installasjonen det er søkt om kjem etter forvaltningsstyresmakta sitt syn inn under §3, punkt 1.1 og krev derfor dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48 for å kunne gjennomførast.

Helikoptertransportar til Kjerag blir også særskilt omtala i Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og, kapittel 3.6.4 under overskrifta *"Retningslinjer for bruk av helikopter til Kjerag i samband med reiseliv, marknadsføring og basehopping"* på side 74. Her er det utarbeida nærare retningslinjer og vilkår for handsaming av dispensasjonssøknadar i samband med helikoptertransport til mellom anna filmopptak. Formålet med retningslinjene er mellom anna å gje ein mest mogleg avklara forvaltningspraksis, avgrense negative effektar på verneverdiar og

opplevingskvalitetar, og å lette oppsynsoppgåvene. Retningslinjene er ei vidareføring av tilsvarande retningslinjer i Fylkesmannen i Rogaland si forvaltningsplan for Frafjordheiane frå 2007. I Forvaltningsplanen heitar det vidare:

- “Tidsvindauga” vil bli strengt handheva, og avgrensa til fire samanhengande dagar i andre halvdel av juni, og fire dagar i september. “Tidsvindauga” skal definerast med datoar i kvar einskild dispensasjon, utan høve til forlenging grunna dårleg vêr eller liknande.
- I vurderinga av søknaden, skal det vere avgjerande om helikopterflyging er absolutt naudsynt for å gjennom- føre tiltaket.
- “Tidsvindauga” i september er reservert for reportasjeverksemd.
- Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg.

Mellombels installasjonar på Kjerag er omtala i Besøksstrategi for SVR på side 49. Her går det fram at dispensasjonar til mellombelse installasjonar skal avgrensast til perioden 15-30 juni, og at dei skal avgrensast til områda vest for Kjeragbolten.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har forvaltningsmynde for Frafjordheiane landskapsvernområde.

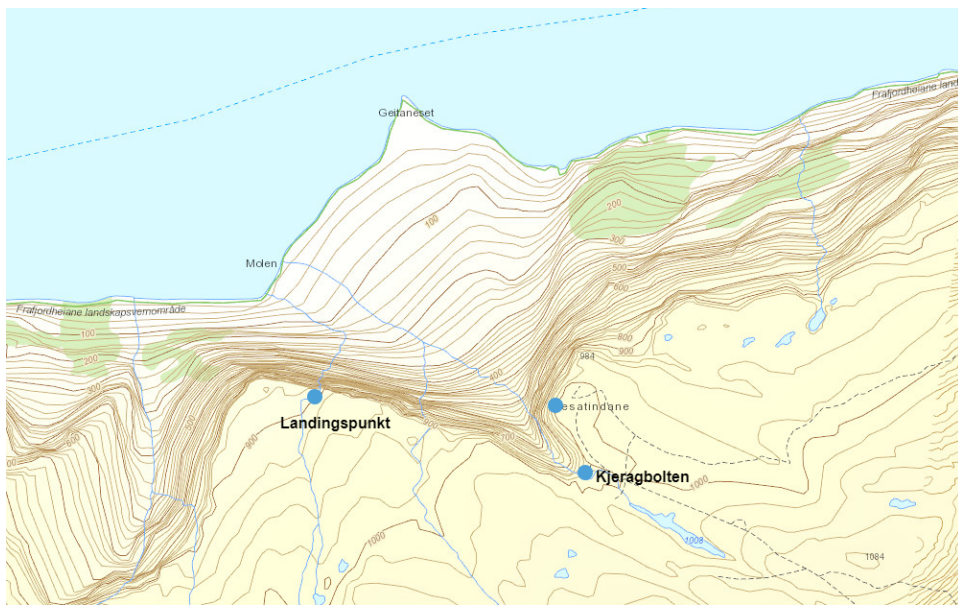
Vurdering

Naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg myndigheit. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

Den omsøkte landingsplassen ligg om lag 950 moh nær kanten mot Lysefjorden. Området består av mykje fjell i dagen og flekkar med skrinne vegetasjon. Hovudsakleg lav, mose og grasartar. Landingsplassen er lokalisert om lag 700 m nordvest for utkikkspunktet ved Nesatind og om lag 800 m nord for Kjeragbolten.

Kart over landingspunktet for Heliboogie, samt turmåla Kjeragbolten og Nesatind.

Denne delen av Frafjordheiane blir i liten grad brukt av villreinen og denne låge bruken har vore mønsteret ei tid. Dette blir og stadfesta av resultata frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt (NINA rapport 694/2011). Her er det dokumentert at ingen av dei ni simlene som har nytta sørområdet har vore i nærleiken av området der arrangementet skal gjennomførast den tida dei hadde sendar. Heller ikkje nyare GPS data frå www.dyreposisjoner.no har registrert plott frå området. I Norsk Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010) er det ikkje registrert villreintrekk i dette området.

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarande informasjon frå Temakart Rogaland. Her er det registrert ein hekkelokalitet for Tårnfalk i den bratte fjellveggen om lag 400 m frå det omsøkte landingspunktet på toppen av Kjerag. Tårnfalk er i oppført som livskraftig i den nasjonale raudlista, men arten er svært sårbar for forstyrningar i nærleiken av reirplassen. Dette gjelder særleg for perioden for egglegging og ruging frå slutten av mai og ut juni.

Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjonen om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk raudliste for arter 2021 eller andre verdifulle arter. Det er heller ikkje informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk raudliste for naturtypar 2025 eller andre verdifulle naturtypar. Det er ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike arter og/eller naturtypar i det aktuelle område som kan ta skade av motorferdsla det er søkt om. I følgje Fylkesmannen i Rogaland sitt framlegg til verneplan for Frafjordheiane frå 2001, er områda rundt Kjerag gjennomgåande artsfattige.

Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.asketadden.ra.no). Her er det ikkje registrert kulturminne i nærleiken av den aktuelle landingsplassen.

Det er svært mykje ferdsle i dette området i samband med fotturisme. Ferdselsteljingane i 2016 og 2017, dokumenterte at talet på besøkande på Kjerag nå var på 55-60.000 pr år. Ferdselsteljingane

viste og at det var svært mange besøkande på Kjerag rundt 20. juni når Heliboogie blir arrangert. Ein fekk nå dokumentert at 20. juni var ein del av hovudsesongen med om lag 150-900 besøkande kvar vekedag, og opp til 1200 kvar dag i helga. I 2020 og 2021 har det vore langt færre besøkande på grunn av reiserestriksjonane i samband med Covid 19, med tal på 35.000 og 40.000 besøkande. I 2022, 2023 og 2024 var det igjen om lag 65.000 som besøkte Kjerag. Det er derfor grunn til å tru at besøket på Kjerag vil bli høgt i relativt 2027, truleg rundt 60.000-70.000.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som godt. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. Det omsøkte tiltaket vil gå føre seg relativt nær dei registrerte hekkelokalitetane for tårnfalk, men på eit tidspunkt som gjer at det er mindre fare for redusert hekkesuksess. I og med at det ikkje er registrert andre sårbare artar og naturtypar i på staden, vil desse helikopterturane, etter forvaltningssekretariatet si vurdering, berre i liten grad føre til større belastning på økosystemet i område.

Det er fare for at fotturistane som oppheld seg på Kjerag desse dagane vil kunne få ei redusert naturoppleving. Sjølv om avstanden til landingsplassen frå Nesatind og Kjeragbolten er 7-800 m, og svært få av dei besøkande går vidare enn Kjeragbolten og såleis kjem i direkte kontakt med BASE hopparane, vil ein både kunne sjå og høyre helikoptera når dei landar og tek av.

BASE-hopp arrangement med helikoptertransport av hopparane, var ein pågåande aktivitet da Frafjordheiane landskapsvernområde vart oppretta i 2004. Nærare retningslinjer for gjennomføringa av arrangementet vart såleis nedfelt i den første forvaltningsplanen for verneområdet og vidareført i den eksisterande.

Om eit tek utgangspunkt i tilhøva ved vernetidspunktet, har talet på helikoptertransportar under arrangementet har auka samstundes som talet på besøkande til Kjerag har blitt mangedobla. Dermed har forstyrringane i samband med arrangementet blitt meir omfattande og påverkar mange fleire fotturistar. Eventuelle dispensasjonar bør derfor innehalde ei øvre grense for kor mange helikopter transportar som kan gjennomførast kvart år. Ei avgrensing til 200 transportar vil kunne redusere forstyrringane noko, utan at det medfører urimelege konsekvensar for arrangementet.

Vurdering av presedensverknader

Heliboogie er eit eineståande arrangement i verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Aktiviteten var etablert før Frafjordheiane vart verna i 2004, og særskilte retningslinjer for arrangementet vart fastsett i forvaltningsplanane for området i 2007 og 2015. Ein dispensasjon vil derfor ikkje ha direkte presedensverknadar for Frafjordheiane eller nokon av dei andre verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Samstundes er det eit stort paradoks at det blir gitt dispensasjon til så mange persontransportar med helikopter til Kjerag, når det er en streng praksis i høve til persontransport elles i verneområda.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. I høve til transportbehovet som er skissert i søknaden, vurderer forvaltningsmyndigheita bruk av helikopter som eit aktuelt alternativ, sjølv om BASE hopp frå Kjerag gjennomførast utan helikoptertransport resten av året.

§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing. Dersom det blir påvist søppel frå arrangementet vil tiltakshavar bli pålagt og rydde opp.

Konklusjon

Det omsøkte tiltaket vil i liten grad ein negativ innverknad på verneverdiane knyt til naturmangfaldet i Frafjordheiane landskapsvernområde, og vil i liten grad komme i konflikt med verneføremålet på dette området. På grunn av det avgrensa talet på dagar, flygeruta rett opp frå Lysefjorden og avstanden til Kjeragbolten og Nesatind, blir forstyrninga av fotturistane i området ikkje vurdert til å være av eit slik omfang at det er i strid med verneføremålet. Det er såleis grunnlag til å gje dispensasjon etter naturmangfaldlova si §48, første ledd. Talet på helikopterlandingar avgrensast til 200 i tråd med Miljødirektoratet si klageavgjerd.

SBK BASE

Kraftverksvegen 33

4127 Lysebotn

Tlf: +46 76 177 28 92 / +47 984 44 159

Email: sbkbase@gmail.com

04.07.2026

Til

SVR V/ Alf Odden	Avantor V/ Roy Frivoll	Sandnes Kommune
-----------------------------------	---	------------------------

Søknad om landingsløyve.

SBK BASE vil med dette søke om landingsløyve på Kjerag, Geitaneset og Lysebotn i forbindelse med Heliboogie 2027

Landingsløyvet det søkes om er fra og med tirsdag 22. juni til og med fredag 25. juni 2027.

Løyvet om befatter utstyr og persontransport under Heliboogie arrangementet.

Vi ønsker å transportere personell med utstyr relatert til luftsportsutøvere til arrangementet opp og ned fra fjellet under disse dagene. Eksempelvis basehoppere, paraglidere, speedflyere, hangglidere og film mannskap knyttet til arrangør eller media som ønsker å dokumentere / dekke hele eller deler av Heliboogie arrangementet.

Utstyr

Ønsker også til Heliboogie 2027 å løfte opp en rampe som er til hoppingen, se bilde. Denne trenger ikke festes med noen festemidler. Det vil bli brukt kun noen sandsekker til å stabilisere den. Den vil bli stående 1-4 dager ved utsprangspunktet.

Tilskuere

Ønsker også løyve til å transportere ned tilskuere som har gått turen opp fra Øygardstøl til utsprangspunktet for å se aktivitetene på nært hold. Dette tilbudet er kun for de helikopterturene som allerede er flydd opp med aktører fra Lysebotn.

Flyrute

Flyruten blir lagt slik at verneområdet eksponeres minimalt, se kart for flyvning opp og ned.

Landingspunktet på Kjerag er ca. 700 meter fra turist plassen ved den kjente Bolten og ligger delvis skjermet slik at andre turister blir minimalt plaget av støy.

Landing på Geitaneset blir begrenset til kun nødtilfelle eller annen prekær situasjon.

Antall landinger

Det forventes høy deltagelse på Heliboogien. Vi vet at med 200 landinger som var gitt sist er for lite, og med optimalt fint vær så vil disse bli brukt opp innen to dager. Vi søker derfor om en utvidet løyve med tanke på antall landinger og vil be om å få 300 landinger for Heliboogie 2027.

Litt om Heliboogien:

Heliboogie hadde sitt første arrangement i 1998 og har siden den gang vært arrangert årlig. Dette er et arrangement som trekker basehoppere, andre ekstremsportsutøvere, tilskuere, diverse TV og dokumentar produksjoner til fantastiske Lysebotn og Kjerag. Heliboogie er det største arrangementet som arrangeres i Lysebotn og er blitt en god tradisjon og varer vanligvis en hel uke. Arrangementet er verdenskjent og trekker aktører fra hele verden. Vi har deltakere fra typisk 25 - 30 forskjellige land under Heliboogie uken.

- Flyrute ned
- Flyrute opp

Mvh
Björn Cederberg
SBK BASE

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND

Henrik Ibsens gate 59

4021 STAVANGER

Trondheim, 21.05.2026

Dykkar ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2026/3261

Sakshandsamar:
Hege Langeland

Vedtak i klagesak om helikopterlanding i Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde

Vi viser til klaga på Verneområdestyret Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane (heretter kalla Verneområdestyret) vedtak 23.10.2025. Klagesaka vart oversend frå Verneområdestyret 05.03.2026.

Vedtak

Miljødirektoratet held oppe Verneområdestyret sitt vedtak 23.10.2025.

Vedtaket er fatta etter naturmangfaldlova § 48 og forvaltningslova § 34 fjerde ledd.

Dokker kan ikkje klage på vedtaket.

Bakgrunn for saka

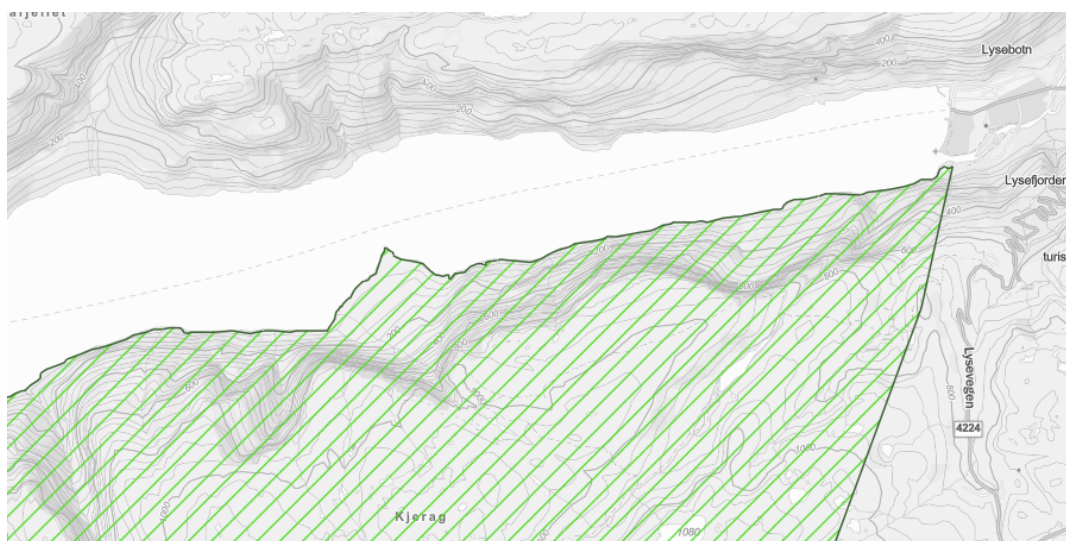
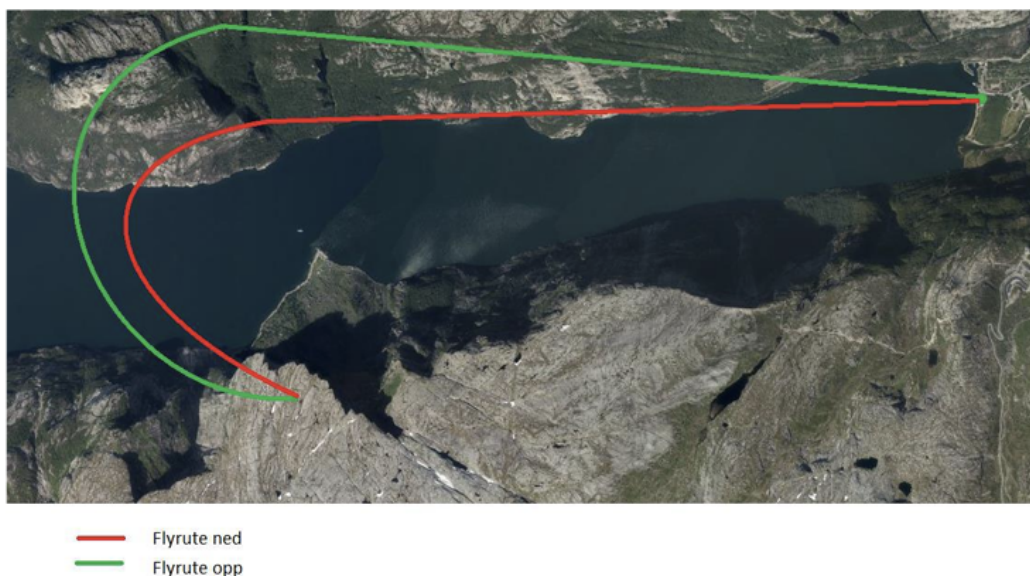
SBK Base søkte 25.09.2025 om løyve til 300 helikopterlandingar på Kjerag i samband med Heliboogie 2026 som er planlagt 16. juni - 19. juni 2026. Føremålet med bruk av helikopter er transport av utstyr og persontransport under Heliboogie arrangementet.

Verneområdestyret har i vedtak 23.10.2025 gitt SBK Base dispensasjon til 200 helikopterlandingar på Kjerag for transport av personar og utstyr til arrangementet. Dispensasjonen gjeld for tidsrommet 16. - 19. juni 2026. Vedtaket ble gitt med heimel i forskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde § 2 og § 3 punkt 5.1, samt naturmangfaldlova § 48.

Verneområdestyret la til grunn at forstyrkinga av naturmangfald og fotturistar er relativt avgrensa, og går føre seg over eit så kort tidsrom at dette vurderast til å ikkje være i strid med verneføremålet. Verneområdestyret grunngjev avslaget på 100 turar med vurderingane som vart gjort av Miljødirektoratet i deira klageavgjerd for Heliboogie i 2020. Her blir det mellom anna satt ei øvre tak på 200 helikopterlandingar.

Løyvet gladt denne flyruta, som var tatt inn i søknaden.

Kart over flygeruter

Figur: Utklipp frå Naturbase som viser delar av Frafjordheiane landskapsvernområde (grønn skravur).

SKB BASE fekk og dispensasjon til å sette opp ein mellombels installasjon ved ein uthoppstad, ei rampe som skal «skyte» basehoppaparar ut over stupkanten, med heimel i naturmangfaldlova § 48.

Naturvernforbundet i Rogaland klaga på vedtaket i klagen 08.12.2025.

Klagers argument

Naturvernforbundet viste til at vedtaket blei kunngjort 20.11.25. Dei meiner at tilrettelegging for helikopterbasert ekstremспорт bryt med ideen om ålmenta si moglegheit til enkelt og uforstyrta friluftsliv. Dei skriv vidare at verneforskrifta ikkje er til for å skåna fotturistar, men verna om landskapet og dyre- og plantelivet i Frafjordheiane. Helikoptertransporten vil skje nokså nær registrerte hekkelokalitetar for rovfugl (tårnfalk) og bruk av helikopter i samband med basehopping strir mot

formålet med verneforskrifta - då denne aktiviteten manglar forankring i tradisjonelt friluftsliv og helikoptertransport må seiast å representera ei vesentleg teknisk tilrettelegging.

Vidare skriv Naturvernforbundet at utøving av ekstremsport har introdusert både støy og omfattande tilrettelegging på Kjeragplatået gjennom mange år. Dei meiner at stadige dispensasjonar som dette gir uheldig presedens. Dessutan er bruk av helikopter på ingen måte ein føresetnad for å driva med basehopping i Kjerag. Heliboogie-arrangementet har nærast fått ein «permanent» dispensasjon gjennom mange år, noko som ikkje er i tråd med intensjonen i naturmangfaldlova § 48, der dispensasjon skal bli gitt ved enkeltvise vedtak i særlege tilfelle.

Dei viser og til at Heliboogien ikkje er av vesentleg interesse for samfunnet. I Kjerag har det fram til nå vore totalt 16 dødsulukker i samband med basehopping. Ut frå eit samfunnsperspektiv, meiner dei at det er problematisk å gje helikopterløyve for ein aktivitet som aukar faren for kostbare og risikable redningsaksjonar i eit verneområde. Sidan risikoen for nye alvorlege ulukker er så høg, må ein dessverre, og tragisk nok, rekna med situasjonar der redningsarbeid bidrar til ytterlegare helikoptertrafikk ved Kjerag.

I ei tid med klimaendringar og tap av villmark og biologisk mangfald, meiner Naturvernforbundet det er paradoksalt å tillata helikoptertransport i verna natur. Helikoptertransport av basehopparar bryt etter vårt syn både med verneplanen og med det overordna prinsippet for allemannsretten.

Merknader til klaga

SBK Base har uttalt seg til klagen i dokumentet "Merknader til klage – Heliboogie 2026" (ikkje datert). Dei skriv at klager i hovudsak er usamd i skjønnsutøvinga og at det ikkje er påvist rettslege manglar eller sakshandsamingsfeil i vedtaket.

Dei presiserer at det er søkt om 300 turar, men at dei berre har fått 200. At forvaltninga aktivt har halde fast ved ramma på 200 landingar, viser at det ikkje ligg føre nokon automatikk eller presedens for utvida dispensasjonar. Sjølv om Heliboogie har vore gjennomført sidan slutten av 1990-talet, ligg det ikkje føre nokon forventning om automatisk eller permanent dispensasjon. SBK har søkt om dispensasjon for kvart enkelt arrangement, og søknadene har vore handsama individuelt i tråd med gjeldande regelverk, forvaltningsplan og besøksstrategi.

SBK Base visar vidare til at det er lagt til grunn at tiltaket er konsentrert i både tid og rom, at det skjer utanfor helg og høgsesong for friluftsliv, og at forstyringa av naturmangfald og andre brukarar er avgrensa og mellombels. Heliboogie 2026 er planlagt og godkjent i samsvar med føringane i besøksstrategien og forvaltningsplanen. Arrangementet har, i følge dei, over tid hatt ei avgrensa, men positiv betyding for lokal aktivitet og næringsliv i Lysebotn.

Dei meiner vedtaket er gjort på eit forsvarleg og godt opplyst grunnlag, og at dei omsyna som er peika på i klagen er tilstrekkeleg ivaretekne gjennom dei strenge rammene og vilkåra som allereie ligg til grunn for dispensasjonen.

Verneområdestyret sine merknader

Verneområdestyret har handsama klagen i møte 03.03.2026. Etter Verneområdestyret si vurdering, inneheld ikkje klagen moment som ikkje var kjent under verneområdestyrets handsaming av saken eller ved Miljødirektoratet si klageavgjerd frå 07.09.2020. Verneområdestyret opprettheld derfor sitt vedtak. Verneområdestyret legg til grunn at Miljødirektoratet si grundige vurdering frå 2020 framleis

er gjeldande og legg rammene for styret si handsaming av søknaden. Det har heller ikkje vært nemneverdige endringar i arrangementet sidan 2020 som skulle tilsei ei anna vurdering av søknaden.

I saksframstillinga det peika på at Heliboogie i praksis nærast har fått ein permanent dispensasjon, og at dette ikkje er i tråd med intensjonen i naturmangfaldslova sin § 48:

I slike situasjonar bør verneføreskrifta endrast slik at den regulerer den aktuelle aktiviteten. Som Miljødirektoratet skriv i si klageavgjerd betyr dette likevel ikkje at §48 ikkje kan brukast i slike tilfelle.

Redningsoperasjonar er kommentert slik:

Verneområdestyret for SVR sitt ikkje med ein heilt nøyaktig statistikk over redningsaksjonar ved Kjerag som inneberer bruk av helikopter. På bakgrunn av årlege dialogmøte med Sør-Vest Politidistrikt ligg dette talet på 1-3 slike aksjonar kvart år. Når det gjeld redningsaksjonar knyt til BASE-hopping er dette ennå lågare, og ikkje alle er i samband med Heliboogie. At det årleg må gjennomførast redningsaksjonar ved Kjerag gjer og at redningstenesta har behov for å øve i område. 330-Skvadronen har derfor fått dispensasjon til inntil fire slike øvingsdagar i året. Til saman vil talet på redningsaksjonar og øvingar medføre om lag seks dagar med helikopterbruk. Det må leggjast til at behovet for øvingsverksemd ville vore til stades sjølv utan Heliboogie, ettersom ulykker skjer både med andre BASE-hopparar og med fjellklatrarar.

Miljødirektoratets vurderingar

Vi er klageinstans i saka, og kan derfor prøve alle sider av ho. Vi kan også ta omsyn til nye omstende og forhold som ikkje er tekne opp i klaga.

Klagefrist

Klagefristen på enkeltvedtak er tre veker, jf. forvaltningslova § 29. Skjer underretninga ved offentleg kunngjering, startar klagefristen den dagen vedtaket første gang ble kunngjort, jf. § 29 første ledd andre punktum. For den som ikkje har mottatt underretning om vedtaket, startar fristen frå det tidspunkt han har fått eller burde ha skaffa seg kunnskap om vedtaket, jf. § 29 andre ledd.

Verneområdestyret sitt vedtak 23.10.2025 ble registrert i Miljøvedtaksregisteret 20.11.2025. Miljøvedtaksregisteret er staden der slike vedtak blir publisert for allmennheta. Miljødirektoratet finn det riktig å ta utgangspunkt i denne datoen, da det ikkje er rimeleg å forvente at klager skulle skaffa seg informasjon om vedtaket før det. Klagen 08.12.2025 frå Naturvernforbundet er såleis sendt innafor klagefristen, jf. forvaltningsloven § 29 andre ledd.

For ordens skyld minner vi om fristen til å registrere enkeltvedtak, som er innan tre dagar etter at parten er orientert om vedtaket, jf. forskrift om Miljøvedtaksregisteret § 3 femte ledd.

Reglane som gjeld for dette verneområdet

Frafjordheiane landskapsvernområde ble oppretta ved Kronprinsregentens resolusjon 19. desember 2003. Etter forskrift 19. desember 2003 nr. 1681 om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde § 3 punkt 5.1 er flyging lågare enn 300 m over bakken, samt start og landing med motordrevne luftfartøy forbudt.

Verneforskrifta har ikkje unntaksreglar som opnar for at det kan givast løyve til det som det er søkt om, og søknaden må derfor handsamast etter naturmangfaldlova § 48.

Naturmangfaldlova §§ 8-12 gir retningslinjer for saka, jf. naturmangfaldlova § 7.

Vidare er det retningslinjer i Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane for bruk av helikopter til Kjerag i samband med reiseliv, marknadsføring og basehopping:

Den førre forvaltningsplanen bestemte at det kunne opnast for søknadar om bruk av helikopter til Kjeragplatået, innanfor eit nærare avgrensa "tidsvindauga." Bakgrunnen var behovet for helikoptertransport i samband med BASE-hopparrangementet "Kjerag-Boogie", og besøk frå nasjonal og internasjonal presse i samband med filming og reiselivsreportasjar. Desse søknadene måtte handsamast etter § 48 i naturmangfaldslova.

Kjeragplatået består i hovudsak av bart fjell, og både planteliv og fugleliv er sterkt avgrensa. Området inngår heller ikkje i villreinen sitt naturlege leveområde. Det hekkar tårnfalk i fjellsida ned mot Lysefjorden, men dersom helikoptertransportane blir lagde til etter hekkesesongen, vil forstyrningane bli små. Kunnskapen om naturtilhøva i områda er relativt god (jfr. nml §8), og §9 kan såleis tilleggast mindre vekt. Sjølv om det er mykje ferdsel i området, må den samla belastinga likevel beskrivast som relativt lita (jf. nml §10). Dette skuldast i hovudsak det sparsame plante- og dyrelivet i området. Behovet for transport er særleg knytta til frakt av tungt kamera- og lydutstyr til dei ulike reportasjane, og bruk av helikopter er ofte den einaste, praktiske løysinga (jf. nml §12). Når det gjeld "Kjerag Boogie", har dette arrangementet vore gjennomført i 15 år, og har vist seg vanskeleg å få til utan bruk av helikopter. Tidsvindauga i juni og september ligg også begge i "skuldersesongen" i høve til turistferdsla til Kjerag.

Erfaringar frå dei siste åra, og innspel i samband med oppstartsmeldinga for forvaltningsplanen, tyder på at det er behov for eit eige "tidsvindauga" for film- og fotoreportasjar. Forvaltingstyresmakta vil difor opne for at det kan søkast om dispensasjon til flyging i to "tidsvindauga", med heimel i §48 i naturmangfaldslova. Det er difor berre heimel til å gje løyve dersom motorferdsla ikkje strir mot formålet til vernevedtaket, og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig. Om desse føresetnadene blir vurderte å vere til stades, legg ein til grunn følgjande vilkår:

- "Tidsvindauga" vil bli strengt handheva, og avgrensa til fire samanhengande dagar i andre halvdel av juni, og fire dagar i september. "Tidsvindauga" skal definierast med datoar i kvar einskild dispensasjon, utan høve til forlenging grunna dårleg vær eller liknande.
- I vurderinga av søknaden, skal det vere avgjerande om helikopterflyging er absolutt naudsynt for å gjennomføre tiltaket.
- "Tidsvindauga" i september er reservert for reportasje verksemd.
- Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg

Er vilkåra for å gi dispensasjon oppfylt?

Miljødirektoratet meiner at saka må handsamast etter naturmangfaldlova § 48 fyrste alternativ. Vilkår for å gi dispensasjon etter naturmangfaldsloven § 48 første alternativ er at tiltaket ikkje strir mot verneformålet og ikkje har nemneverdig påverknad på verneverdiane. Begge vilkåra må vere oppfylt.

Miljødirektoratet har i tidlegare sak om helikopterlandingar i samband med Heliboogie vurdert om det er heimel i naturmangfaldlova § 48 fyrste alternativ. Vi visar til vårt vedtak 07.09.2020 (vårt saksnummer 2020/4401). I dette vedtaket kom vi til at vilkåra var oppfylt for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfaldlova § 48. Dei same vurderingane er relevante også for saka her.

Kunnskapsgrunnlaget

Miljødirektoratet bygger på dette kunnskapsgrunnlaget (naturmangfaldlova § 8 og § 10) som er henta frå Verneområdestyret si saksframstilling. Vi støtter i hovudsak desse vurderingane og visar særleg til:

Landingsplassen ligg om lag 950 moh, nær kanten mot Lysefjorden. Området består av mykje fjell i dagen og flekkar med skrin vegetasjon. Hovudsakleg lav, mose og grasartar. Landingsplassen er vidare lokalisert om lag 700 m nordvest for utkikkspunktet ved Nesatind og om lag 800 m nord for Kjeragbolten.

Villreinen bruker ikkje det aktuelle området. Det er registrert ein hekkelokalitet for tårnfalk i den bratte fjellveggen om lag 400 m frå landingspunktet på toppen av Kjerag. Tårnfalk er oppført som livskraftig i den nasjonale raudlista, men arten er svært sårbar for forstyrringar i nærleiken av reirplassen. Dette gjelder særleg for perioden for egglegging og ruging frå slutten av mai og ut mot starten av juni i dette området.

Helikopterlandinga vil gå føre seg relativt nært dei registrerte hekkelokalitetane for tårnfalk, men på eit tidspunkt som gjer at det er mindre fare for redusert hekkesuksess. I og med at det ikkje er registrert andre sårbare artar og naturtypar i på staden, vil desse helikopterturane berre i liten grad føre til større belastning på økosystemet i område.

Det er fare for at fotturistane som oppheld seg på Kjerag desse dagane vil kunne få ei redusert naturoppleving. Sjølv om avstanden til landingsplassen frå Nesatind og Kjeragbolten er 7-800 m, vil ein både kunne sjå og høyre helikoptera når dei landar og tek av.

Forholdet til verneførmålet

Verneføremålet for Frafjordheiane landskapsvernområde går fram av forskrift om Frafjordheiane landskapsvernområde § 2 og er:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høg fjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.
- å ta vare på ein særmerkt alm-/lindeskog med stor variasjon, storfrytledominert bjørkeskog, frisk fattigeng, nordvendte berg og urar, og elvar og flaumelvefar med oseaniske mosesamfunn i Røssdalen.

Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging.

Arrangementet inneber ikkje påverknad på verneføremålet når det gjeld å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap ettersom helikopterlandinga ikkje påverkar landskapet.

Det står vidare i verneføremålet at ein skal ta vare på leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv. Denne delen av verneføremålet må samstundes sjås i lys av naturmangfaldlova § 36:

"I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum."

Hovudføremålet med landskapsvernområda er å ta vare på landskapet. I eit landskapsvernområde vil ikkje at alle forstyrringar av enkeltartar vere direkte i strid med verneføremålet. Vi meiner at eit løyve i saka her ikkje vil vere i strid med verneføremålet (på dette grunnlaget). Vi viser vidare til at løyvet til helikopterlandinga gjeld i ein avgrensa tidsperiode og ikkje den mest sårbare perioden for tårnfalk.

Omsynet til tårnfalk er samstundes noko som er relevant å legge vekt på i vurderinga av om forvaltning skal gi løyve og på kva for vilkår. Ingen har rett til å få løyve.

Omsynet til friluftsliv er eit tilleggsføremål samanlikna med vernet av landskapet. I naturmangfaldlova § 33 er måla for områdevern og i bokstav d) er vern av større intakte økosystem, også slik at dei kan være tilgjengelege for enkelt friluftsliv. I Ot.prp. nr. 52 2008-2009 står det om dette:

Opplevelsesverdien av slike større, forholdsvis intakte områder er viktig. Etter bokstav d kan det derfor også være et delmål å bidra til at denne naturen kan oppleves, jf. formuleringen «også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv». En forutsetning er at dette skjer på en måte som ikke ødelegger de naturverdiene som ligger til grunn for opplevelsen, eller opplevelsesverdien for andre, noe som kommer til uttrykk gjennom ordet «enkelt» friluftsliv. Et enkelt friluftsliv omfatter naturopplevelser på land, i vann og i sjø. Er et område så sårbart at heller ikke et enkelt friluftsliv bør tillates, vil det normalt være tale om å ivareta andre mål enn målet i bokstav d.

Friluftsliv er soleis eit delmål, og vern av landskapet må her seiast å vere det primære verneføremålet. Helikopterlandinga gjeld ei avgrensa periode på fire dagar. Arrangementet er truleg kjent for dei som skal nytte området til fotturar og turar kan soleis verte planlagt utanfor desse dagane. Arrangementet er soleis ikkje til hinder for den generelle moglegheita til slike naturopplevingar i verneområdet. Største delen av flyginga skal vidare skje utanfor vernegrensa, sjølv om landinga skjer innanfor. Miljødirektoratet vurderer at løyvet ikkje strir mot dei delane av verneføremålet som gjeld at verneområdet skal kunne nyttast til naturoppleving.

Påverkar verneverdiane

Ut frå vurderingane over, finn Miljødirektoratet at eit avgrensa løyve i denne saka heller ikkje påverkar verneverdiane meir enn nemneverdig. Dette sjølv om talet landingar er høgt, visar vi til at det fyrst og fremst er landskapet som er føremålet med vernet. Landskapet blir i seg sjølv ikkje påverka av helikopterlandingane.

Miljødirektoratet finn difor ikkje grunn til å endre tidlegare vurdering av at det er heimel for å gi løyve etter naturmangfaldlova § 48 til helikopterlandingane. Verneområdestyret skal da gjere ei vurdering ut frå dei ulike omsyna i saka, om det bør gis eit løyve.

Skjønnsvurderinga om det skal verte gitt løyve

Sjølv om minimumsvilkåra for å gi dispensasjon er oppfylt, gir lova ikkje krav på å få ein dispensasjon. Naturmangfaldlova § 48 er ein kan-bestemming og dette inneber at forvaltninga må vurdere konkret om ein skal gi dispensasjon. I vurderinga vil blant anna omfanget, miljøverknaden og nødvendigheita

av tiltaket vere relevant. Det er også relevant å vurdere om det vil stri mot verneverdiane om tilsvarande dispensasjonssøknader blir innvilga i framtida.

Omfanget av helikopterløyvet i denne saka er generelt sett svært høg til å vere i eit verneområde. Saka er spesiell fordi dette er eit arrangement som har langvarig praksis også før området blei verna. Etter det Miljødirektoratet kjenner til, er det ikkje gitt løyver av same omfang til andre aktørar for filming. Miljødirektoratet meiner at eit løyve til helikopterlandingar i samband med BASE-hopparrangementet Kjerag-Boogie ikkje skaper presedens for denne eller andre søknadar om filming, fordi dette arrangementet har ein langvarig praksis som er etablert før verneområdet blei oppretta. Dette arrangementet vert difor vurdert å stå i en særstilling.

Vidare oppfattar vi at det er vanskeleg å gjennomføre eit slikt arrangement utan bruk av helikopter.

Når det gjeld potensiale for fleire redningsaksjonar og vekta dette skal ha i vurderinga, må dette verte vurdert lokalt. Området er vidare allereie i bruk til basehopping.

Arrangementet har avgrensa varigheit på inntil 4 dagar. Det er ikkje ønskjeleg at arrangementet aukar i volum og omfang. Verneområdestyret må til ein kvar tid vurdere om det er naudsynt å avgrense løyvet ytterlegare.

Vi har utover desse merknadane ikkje funne grunn til å overprøve Verneområdestyrets skjønnsmessige vurdering.

Helsing
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjend

Terje QvamTerje Qvam
seksjonslederseksjonsleiar

Hege Langeland
seniorrådgiver

Kopi til:
Verneområdestyret for Setesdal vesthei, Ryfylkeheiane,
Frafjordheiane

Postboks 4804 ARENDAL
504